№ 5 (11) Warszawa, wrzesień—październik 1929 r. Rok III.

DZIENNIK URZĘDOWY
POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OKÓLNIKI I PISMA WŁADZ I URZĘDÓW CENTRALNYCH, DOTYCZĄCE SŁUŻBY D. P. M. T.

ROZPORZĄDZENIE MINISTERSTWA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Warszawa, dn. 7 sierpnia 1929 r.

MINISTERSTWO PRACY
I OPIEKI SPOŁECZNEJ
Nr. 3564/U. II.

W sprawie ubezpieczenia pracowników umysłowych z etatu robotniczego.

Do
Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego
w miejscu.

W związku z pismem Dyrekcji Monopolu z dnia 28/IV. 1928 r. L. 8485/P. II, przy którem przesłano odpis okólnika z dnia 20 lutego 1928 r. L. 1076/Pr. I., Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej zwraca uwagę na następujące wątpliwości, któreby mogły powstać przy zaliczaniu poszczególnych kategoryj pracowników do pracowników umysłowych na podstawie wspomnianego okólnika:

Art. 3 p. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24.XI. 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) zalicza do pracowników umysłowych osoby spełniające czynności administracyjne i nadzorcze, wyliczając przykładowo pewne kategorje pracowników, objętych tym przepisem. Wyliczenie to obejmuje również majstrów i równorzędnych z nimi pracowników, przyczem rozporządzenie daje określenie kogo należy uważać za majstra (względnie równorzędnego z nim pracownika): jest to osoba, która kieruje technicznie pracą w zakładzie lub jego oddziale i jest za całość tej pracy odpowiedzialna. Osoby nie odpowiadające temu postanowieniu rozporządzenia mogą być uznane za pracowników umysłowych wtedy, jeśli spełniają czynności administra-

cyjne, jak nadzór nad pracą pewnej grupy osób z prawem dysponowania pracą tych osób i jeżeli obok tych czynności nie spełniają z reguły czynności fizycznych równorzędnych z czynnościami fizycznemi, jakie wykonywują osoby przez nie nadzorowane.

Z takiego określenia zakresu osób, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie art. 3 p. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzpl. z 24.XI. 1927 r. wynika, że dla zaliczenia do pracowników umysłowych obojętny jest tytuł, jaki dana osoba posiada, a decyduje jedynie rodzaj spełnianych przez nią czynności.

Co się tyczy sprawy obliczania składek od wynagrodzenia dodatkowego ubezpieczonych, to Ministerstwo zwraca uwagę na art. 11, wspomnianego rozporządzenia, z którego wynika, że jedynie wynagrodzenie, opartę na umowie, bądź wynikające z przepisów prawnych lub ze zwyczaju, podlega zaliczeniu do ubezpieczenia, natomiast wynagrodzenie nie dające się zgóry przewidzieć i nie wynikające ani z przepisów prawnych ani ze zwyczaju (nadzwyczajne remuneracje, gratyfikacje i t. p.) zaliczeniu do ubezpieczenia nie podlega.

Za Dyrektora Departamentu:
(—) *I. Wysłouch.*
Naczelnik Wydziału.

ROZPORZĄDZENIA I OKÓLNIKI MINISTERSTWA SKARBU.

Warszawa, dnia 9 maja 1929 r.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. III. 694/1/29.

W sprawie diet i kosztów podróży.

Do
Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydjum Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw
w miejscu.

Wskutek zapytań niektórych władz w sprawie niżej podanych postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 826) Ministerstwo Skarbu wyjaśnia na zasadzie § 28 tego rozporządzenia, co następuje:

Do § 5 lit. b.

Cała dieta należy się tylko w tym wypadku, gdy pobyt poza zwykłem miejscem służbowem przypada na porę nocną między 21-szą a 6-tą godziną i w tej porze nocnej trwa **dłużej** niż 6 godzin. Bez znaczenia zaś jest okoliczność, czy ten okres nocny **ponad** 6 godzin przypada na jedną noc, czy też na dwie noce po sobie następujące. Cała dieta należy się zatem np. za podróż służbową, trwającą od 27 lutego godziny 18 do dnia 28 lutego godziny 3 i **jedna minuta**, jak również za podróż służbową, trwającą od godziny 2 do godziny 23 i **jedna minuta** tego samego dnia, przyczem jedna minuta oznacza, że chodzi o okres nocny, trwający **dłużej** niż 6 godzin.

Do § 5 ostatni ustęp.

Przepis ten, ustalający chwilę, od której należy liczyć **początek** jazdy, ma analogiczne zastosowanie także do ustalenia chwili **zakończenia** jazdy.

Czas odjazdu, względnie przyjazdu kolei, statku i t. p., ustalony w oficjalnym rozkładzie jazdy, należy przyjmować za chwilę rozpoczęcia, względnie zakończenia jazdy tymi środkami lokomocji, a to nawet w wypadku, gdyby faktyczny ich odjazd lub przyjazd był z jakichkolwiek powodów opóźniony lub przyspieszony.

Do § 7.

Przepis ten nie dotyczy **przeniesienia**.

Gdy umieszczenie funkcjonarjusza w szpitalu odbywa się na zasadach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1926 o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 555), w myśl którego (§ 7) Skarb Państwa nie pokrywa całego kosztu, lecz **tylko 75% kosztów leczenia** szpitalnego, (taksy szpitalnej), zaś resztę t. j. 25% tych kosztów pokrywa funkcjonarjusz, wówczas należy przyznać funkcjonarjuszowi także 25% diety.

Do § 13.

Przepis ten jest wyjątkiem od zasady, wypowiedzianej w § 2 pkt. 1) i 2) postanawia on bowiem, że mimo odbywania komisji poza zwykłem miejscem służbowem, nie należy się ani dieta ani zwrot kosztów przejazdu w tym wypadku, gdy odległość miejscowości, w której ma się odbyć czynność komisyjna, od urzędu zwykłego miejsca służbowego wynosi mniej niż 2 klm.

Wspomnianą odległość danej miejscowości od urzędu należy liczyć nie od granicy danej miejscowości, lecz od **miejsca** czynności komisyjnej w tej miejscowości.

Do § 14.

Przepis ten dotyczy **wypadków**, gdy funkcjonarjusz **oprócz** normalnej drogi, odbywanej z mieszkania do urzędu (zwykłego miejsca służbowego), odbywa jeszcze drugą drogę z mieszkania lub urzędu (zwykłego miejsca służbowego) dla wykonania miejscowej czynności komisyjnej.

Zatem funkcjonarjuszowi, który np. kontrolując przez kilka dni miejscowy urząd podległy, nie

uczęszcza przez te dni do zwykłego miejsca służbowego, nie należy przyznawać unormowanych niniejszym przepisem kosztów przejazdu do miejsca komisyjnego.

Do § 16 ustęp pierwszy.

Gdy funkcjonarjusz odbywa podróż służbową z miejsca delegacji do miejscowości, która jest jego zwykłem miejscem służbowem, należy się mu dieta tylko za czas przejazdu tam i z powrotem, nie należą się zaś diety za czas jego pobytu w zwykłem miejscu służbowem. Wynika to z § 2, który nie pozwala na pobieranie diet w zwykłem miejscu służbowem. Taka zasada jest zawarta także w § 17.

Do § 16 ustęp pierwszy do słów: **„o ile z tytułu podróży służbowej nie należy się wyższa dieta".**

Przykład: Funkcjonarjusz, będący na delegacji np. w Wilnie, odbywa w okresie zmniejszonych diet delegacyjnych podróż służbową do Warszawy. Za czas tej podróży służbowej należą mu się diety z tytułu podróży służbowej, t. j. diety warszawskie, które w stosunku do delegacyjnych diet wileńskich są wyższe o 20%.

Przykład odwrotny: Funkcjonarjusz, będący na delegacji w Warszawie, odbywa w okresie zmniejszonych diet delegacyjnych podróż służbową do Wilna. Za czas tej podróży służbowej należą się mu diety z tytułu delegacji zwiększone do wysokości całej diety, ponieważ ta dieta zawiera w sobie 20% zwiększenia, a więc jest dla niego korzystniejsza, niż dieta z tytułu podróży służbowej t. j. dieta wileńska, która takiego zwiększenia nie posiada.

Do § 20 ustęp ostatni.

Postanowienie to przestało być aktualne od czasu wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341, t. j. od dnia 1 lipca 1928 r.) i to rozporządzenie należy stosować nietylko w sprawie objętej § 20 ostatni ustęp, lecz wogóle do całego trybu postępowania administracyjnego przy załatwianiu rachunków należności za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia, przyczem szczególną uwagę należy zwrócić na postanowienia rozdziałów VIII, XII i XIII traktujących o wydawaniu decyzji, o odwołaniu od decyzji i o terminie wnoszenia odwołania.

Do § 21.

Wyrachowanie się z zaliczki, udzielonej na przypuszczalne koszty podróży służbowej, delegacji (odkomenderowania) i przeniesienia, winno nastąpić równocześnie z wypłatą należności, na której rachunek zaliczka była udzielona t. j. najpóźniej w terminach, wyznaczonych w § 20 (ustęp pierwszy i drugi), do przedstawienia rachunku, względnie o ile chodzi o zaliczkę na ryczałt na koszty przewozu urządzenia domowego (§ 19 lit. b) — równocześnie z wypłatą tego ryczałtu.

W razie zwłoki funkcjonarjusza w terminowem przedstawieniu rachunku, względnie zwłoki w zgłoszeniu się do służby na nowem miejscu służbowem, należy zarządzić likwidację zaliczki przez jej potrącania z uposażenia.

Jest rzeczą oczywistą, że zaliczka na powyższe należności, może być udzielona tylko wtedy, gdy została już zarządzona podróż służbowa, delegacja lub przeniesienie.

Do § 22.

Wypłata należności z tytułu podróży służbowych, delegacyj i przeniesień odbywa się zasadniczo w myśl § 20 na podstawie przedstawiania przez funkcjonarjusza rachunku, uzasadniającego każdą jego pozycję.

Wyjątek od tej zasady stanowi niniejszy przepis, pozwalający na ustalanie miesięcznego **ryczałtu zamiast diet i kosztów przejazdu.** Dotyczy on jednak tylko dwóch rodzajów podróży służbowych, mianowicie podróży służbowych, które:

1) trwają przez dłuższy okres czasu (jak np. wyjazdy funkcjonarjuszów państwowych poza zwykłe miejsce służbowe na roboty budowlane, polowe, lasowe i t. p. trwające nieraz od wczesnej wiosny do późnej jesieni) lub które;

2) stale się powtarzają jak np. podróże służbowe organów kontrolnych, mających według zgóry ułożonego planu rocznego lub miesięcznego objeżdżać objekty kontrolne w wyznaczonych rejonach służbowych. Z tego powodu do **stale powtarzających** się podróży służbowych nie można zaliczać podróży służbowych np. organów śledczych, chociażby ich wyjazdy były bardzo częste; są one bowiem zależne od przestępstw czy zawinień, których pod względem ilości czy miejscowości nie można przewidzieć.

Władza naczelna,uzgadniając z Ministerstwem Skarbu wysokość ryczałtu, winna wykazać, że zachodzi jeden z powyższych rodzajów podróży służbowych, oraz tak sprawę przedstawić, by Ministerstwo Skarbu miało możność oceny, czy proponowana wysokość ryczałtu jest utrzymana w ramach diet i kosztów podróży, któreby się ewentualnie należały na podstawie rachunku. Wysokość ryczałtu należy zatem ustalać bądź na podstawie faktycznych rachunków poprzednich miesięcy, bądź na podstawie planu podróży służbowych.

Do § 28.

Wyjaśnienia Ministerstwa Skarbu, wydawane na zasadzie niniejszego postanowienia, są wiążące dla władz administracyjnych. Celem bowiem upoważnienia jednej tylko władzy centralnej, a mianowicie Ministerstwa Skarbu do wyjaśniania wątpliwości, powstałych przy stosowaniu omawianych przepisów, jest niewątpliwe zapewnienie w całem Państwie jednolitej wykładni tych przepisów.

Wyjaśnienia te nie są nowym przepisem prawnym, aby można mówić o specjalnym terminie ich obowiązywania, wyjaśnienia te podają bowiem tylko, jak dany przepis, budzący wątpliwość, należy rozumieć i dlatego ich znaczenie odnosi się z natury rzeczy do całego czasu, w którym obowiązuje dany wyjaśniony przepis. Wszystkie zatem wyjaśnienia Ministerstwa Skarbu, dotyczące niniejszego rozporządzenia Rady Ministrów mają znaczenie od dnia 25 października (data wejścia w życie rozporządzenia, patrz § 30) chociażby data wyjaśnienia była późniejsza.

Na zapytanie, czy rozporządzenie Rady Ministrów o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia należy stosować do pracowników kontraktowych.

Ani ustawa uposażeniowa z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) ani wydane na zasadzie tej ustawy (art. 10) rozporządzenie Rady Ministrów o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia, nie dotyczy pracowników kontraktowych. W odniesieniu do Państwa mają oni tylko takie prawa i obowiązki, jakie wynikają z zawartej z nimi prywatno - prawnej umowy służbowej. Zatem należności, unormowane wspomnianem rozporządzeniem będą oni mogli pobierać tylko w tym wypadku, gdy umowa służbowa przewiduje możność zarządzenia podróży służbowych, delegacyj i przeniesień oraz wyraźnie przyznaje z tego tytułu należności według norm obowiązujących w tym względzie dla funkcjonarjuszów państwowych.

Wzór umowy z pracownikami kontraktowymi ustalony przez Prezydjum Rady Ministrów i podany władzom do wiadomości okólnikiem z dnia 3 września 1923 r. L. 10769 przewiduje tylko możność odbywania przez pracownika kontratowego podróży służbowych oraz daje możność przyznawania mu diet i kosztów podróży według norm, obowiązujących dla funkcjonarjuszów państwowych.

Wzór ten nie daje jednak możności przenoszenia, czy delegowania pracownika kontraktowego z jednego urzędu do drugiego. Według bowiem podanego wzoru umowy, ma się kontraktować pracownika na dłuższy lub krótszy okres czasu do pracy w ściśle określonym urzędzie. Jeżeli zatem pracownik kontraktowy, który w danym urzędzie jest już niepotrzebny, zgadza się na służbę kontraktową w innym urzędzie, zmiana jego miejsca służbowego winna nastąpić tylko drogą rozwiązania dotychczasowej umowy służbowej w dotychczasowym urzędzie i nawiązania nowej umowy w nowym urzędzie.

Instytucja bowiem delegacji i przeniesienia (jak również np. zawieszenia w służbie) jest właściwością państwowej służby o charakterze **publiczno-prawnym**, uzasadnioną głównie tą okolicznością, że funkcjonarjusz państwowy po odbyciu próbnej, względnie prowizorycznej służby uzyskuje nominację stałą (art. 33 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej Dz. P. R. U. Nr. 21, poz.1 64, względnie analogiczne przepisy, normujące inne rodzaje służby państwowej).

Taka sytuacja nie zachodzi w służbie kontraktowej, a temsamem niema potrzeby stosowania delegacji i przeniesienia do pracowników kontraktowych.

Podsekretarz Stanu:
(—) *Grodyński.*

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. III. 1541/1/29.

W sprawie wykładni ustępu 3-go punktu a. art. 4 ustawy o uposażeniu.

Warszawa, dnia 14 czerwca 1929 r.

Do

Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydjum Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw.

w/m.

W związku z wątpliwościami podniesionemi przez niektóre władze naczelne, co do wykładni terminu „uposażenie z instytucji państwowej", użytego w powyższym przepisie ustawy uposażeniowej, Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, jak następuje:

Ustęp 3 punkt a. art. 4 ustawy o uposażeniu wyłącza z pojęcia rodziny żonę, gdy pobiera ona uposażenie lub zaopatrzenie z instytucji państwowej.

Oczywiście nie ulega żadnej kwestji, iż pod pojęcie to podpada uposażenie, pobierane na zasadzie ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) oraz zaopatrzenie pobierane na zasadzie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonarjuszów państwowych i wojska z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R .P. Nr. 6, poz. 46 z r. 1924), jak niemniej uposażenia i emerytury, pobierane na zasadzie analogicznych ustaw, normujących uposażenie względnie zaopatrzenie emerytalne etatowych funkcjonarjuszów instytucji państwowych, mających odrębny statut uposażeniowy i emerytalny jak naprzykład P. K. O.

Interpretując dalej wyżej cytowany przepis ustawy o uposażeniu, Ministerstwo Skarbu doszło do przekonania, iż niema podstawy do ograniczenia stosowania tego przepisu ,tylko do powyższych wypadków, skoro myślą przewodnią tego przepisu jest zasada, iż funkcjonarjusz państwowy, którego żona czerpie środki utrzymania z instytucji państwowej, nie powinien otrzymywać dodatku ekonomicznego na żonę. Oczywiście, że dla rozstrzygnięcia kwestji dodatku obojętna jest okoliczność, czy środki utrzymania pobierane przez żonę z instytucji państwowej opierają się na takiej, czy na innej zasadzie prawnej, skoro tylko środki przez nią pobierane mają charakter uposażenia względnie zaopatrzenia.

W pojęciu uposażenia tkwi moment trwałości stosunku służbowego, dającego podstawę do pobierania uposażenia, przyczem uwzględnić należy, iż uposażenie wymierzane jest nie podług rezultatów, czy ilości wykonywanej pracy, lecz podług istotnych właściwości powierzonych funkcji. W pojęciu zaopatrzenia, zwłaszcza gdy pojęcie to przeciwstawione jest pojęciu uposażenia, tkwi moment trwałego dostarczania środków do życia bez równoczesnego ekwiwalentu. Wypadki życiowe są jednak tak różnorodne, iż definicja powyższa nie może być traktowana, jako ścisła dyrektywa mająca zawsze bezwzględne zastosowanie. Nie można przypisać cechy trwałości, takiemu stosunkowi, który tylko faktycznie stale był odnawiany, ale który z istoty swej był obliczony na czas krótki i nie dawał pracownikowi prawa do jego kontynuowania. Wynagrodzenie za pracę akordową od sztuki czy godziny, nie może być w zasadzie traktowane jako uposażenie. Mogą być jednak stosunki takie, iż wynagrodzenie akordowe tak jest obliczone, aby przeciętnie wydajny pracownik z pracy tej mógł otrzymywać zgóry obliczoną podstawę egzystencji. Wynika stąd, iż każdy poszczególny wypadek powinien być odrębnie zanalizowany przy uwzględnieniu wszelkich okoliczności. Nie można pominąć również kwestji wysokości wynagrodzenia. Stałe zaangażowanie do niewielu i drobnych czynności za małem wynagrodzeniem nie może być uważane za uposażenie, jeżeli wynagrodzenie to stanowić może tylko drobny uboczny przyczynek do utrzymania. W każdym więc poszczególnym wypadku rozstrzygnięcie kwestji, czy żona funkcjonarjusza państwowego ma być zaliczona do rodziny w celu przyznania mężowi przypadającego na nią dodatku, będzie zależało od tego, czy środki powyższe pobierane przez żonę z instytucji państwowej mają charakter uposażenia wzgl. zaopatrzenia, czy też nie.

Okoliczności, iż żona funkcjonarjusza państwowego pracuje nie jako pracowniczka etatowa, lecz kontraktowa, a więc nie na zasadzie ogólnych warunków służby powszechnie obowiązujących, lecz na zasadzie warunków umownie z nią ustalonych, nie jest przeszkodą zastosowania do niej przepisu art. 4 ustęp 3 punkt a. ustawy o uposażeniu, gdyż wynagrodzenie pobierane na zasadzie kontraktu zawartego na czas nieograniczony lub dłuższy, choćby za wypowiedzeniem, posiada wszelkie znamiona trwałego uposażenia służbowego. Kontrakty służbowe zawarte na czas krótki, ściśle określony lub dla wykonania ściśle określonych funkcji, oddanie do wykonania robót akordowych, płatnych od sztuki lub godziny w miarę zapotrzebowania bez zobowiązania do dostarczania dalszej roboty — nie nadają wynagrodzeniu otrzymywanemu przez pracownika charakteru uposażenia, a to ze względu na brak cechy trwałości, która jest istotnym momentem uposażenia. Wychodząc z powyższych założeń wynagrodzenie żon urzędników, angażowanych zastępczo na czas urlopów przez urzędy pocztowe, należy uważać za niepodpadające pod przepis art. 4 ust. 3 punkt a. ustawy uposażeniowej.

O ile zaś chodzi o dziennie płatne pracowniczki (t. zw. djetarjuszki) to rozstrzygnięcie pytania czy pobierane przez nie wynagrodzenie podpada pod pojęcie uposażenia z ustępu 3 pkt. a. art. 4 ustawy o uposażeniu, zależy od stwierdzenia w myśl powyższych wywodów, czy umowę służbową zawarto z temi pracownikami na czas nieograniczony lub dłuższy choćby za wypowiedzeniem.

Co do osób angażowanych do robót akordowych lub płatnych od godziny zwrócić należy uwagę na to, iż punkt ciężkości kwestji tkwi nietylko w tem, czy wynagrodzenie wymierzane jest od sztuki czy godziny, ale także i w tem, czy po stronie pracodawcy istnieje obowiązek dostarczania roboty w ten sposób płatnej, czy też roboty rozdawane są podług doraźnej decyzji i wyboru, chociażby **faktycznie** stale wybór padał na jedną i tę samą osobę. Od wyjaśnienia tej kwestji należy uczynić zależną decyzję co do dodatku ekonomicznego w tego rodzaju wypadkach. Jeżeli odnośna instytucja państwowa zobowiązała się do powierzenia pracownicy roboty w pewnym okresie czasu, płatnej od godziny, to o ile okres ten nie jest bardzo krótki, to mimo pobierania wynagrodzenia od godziny, stosunek służbowy należy uważać za trwały. W omawianych wypadkach należy również uwzględnić wysokość zarobków w stosunku do minimum egzystencji.

Powyższe momenty należy również brać pod uwagę przy analizie stosunku służbowego robotnic fabryk tytoniu. Za robotników dziennych należy uważać tylko takich robotników, których przyjmuje się na jeden dzień bez jakiegokolwiek obowiązku przyjęcia ich w dniu następnym. Ministerstwo Skarbu zaznacza, że wyjaśnienie zawarte w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 14 października 1927 r. L.D.III.2488/1/27 odnosi się wyłącznie do takich robotnic dziennych w przedsiębiorstwach i monopolach państwowych. O ile natomiast robotnice, chociażby dziennie płatne lub płatne akordowo od sztuki, mogą być zwolnione tylko na zasadzie wypowiedzenia w pewnym terminie, to stosunek ich uważać należy za trwały bez względu na nazwę niestałych lub prowizorycznych, którą przyjęto dla nich na podstawie innych kryterjów np. prawa do prowizji emerytalnej.

W sprawie prowizji, wypłacanej byłym robotnicom monopolu, wyjaśnia się, że stanowi ona zaopatrzenie z instytucji państwowej, co powoduje temsamem nieuwzględnienie prowizjonistki przy wymiarze dodatku ekonomicznego.

Podsekretarz Stanu

(—) *Grodyński.*

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. I. 6102/1/29.

Zajmowanie stanowisk w służbie państwowej przez poborowych.

Warszawa, dnia 12 października 1929 r.

Do
wszystkich Departamentów, Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń, Prokuratorji Generalnej R. P. Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, Dyrekcji Państwowego Monopolu Spirytusowego, Generalnej Dyrekcji Loterji Państwowej, Biura Sprzedaży Soli, Komisarjatu do spraw likwidacji niemieckiej w Poznaniu, wszystkich Izb Skarbowych i Dyrekcji Ceł oraz Inspektoratu Ceł w Gdańsku.

Jak donosi Ministerstwo Spraw Wojskowych, przy ostatniem wcieleniu do szeregów poborowych z cenzusem, celem odbycia obowiązkowej czynnej służby wojskowej, zauważono bardzo dużo wypadków ubiegania się tych poborowych o przesunięcie terminu wcielenia z tytułu zajmowania stanowisk w służbie państwowej.

W związku z powyższem, ponieważ ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym nie przewiduje żadnych ulg w pełnieniu czynnej służby wojskowej z tytułu zajmowania stanowisk w służbie państwowej, zarządzam, aby podległe mi władze i urzędy nie robiły starań w kierunku zatrzymywania w służbie funkcjonarjuszów powołanych do odbywania obowiązkowej czynnej służby wojskowej oraz by odmawiały poparcia ich zabiegów o uzyskanie odroczenia terminu wcielenia do szeregów.

Kierownik Ministerstwa Skarbu:
(—) *Ignacy Matuszewski.*

Warszawa, dn. 28 października 1929 r.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. I.5636/I/29.

Ogłaszanie rozporządzeń władz państwowych, podległych Władzom Naczelnym.

Do
wszystkich Izb Skarbowych i Dyrekcyj Ceł oraz Komisarjatu do spraw likwidacji niemieckiej w Poznaniu.

Na zasadzie art. 38 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19.I. 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) oraz § 2 rozp. Rady Ministrów z dnia 5.VII. 1928 r. w sprawie dzienników wojewódzkich (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 648) winny być rozporządzenia, obwieszczenia, ogłoszenia, wezwania, komunikaty i inne akty władz i urzędów państwowych, z wyjątkiem centralnych, które w myśl obowiązujących przepisów mają być podawane do wiadomości publicznej na obszarze województwa, o ile w myśl tych przepisów nie są ogłaszane w Monitorze Polskim, ogłaszane w dzienniku wojewódzkim, wzgl. w dziennikach tych województw, na obszarze których dany akt ma obowiązywać.

O ile zatem niema wyraźnego przepisu prawnego, nakazującego ogłoszenie danego aktu w Monitorze Polskim, winny być rozporządzenia i t. p. akty władz i urzędów, podległych bezpośrednio lub pośrednio Ministerstwu Skarbu, ogłaszane w dzienniku, względnie dziennikach tych województw, na terytorjum których dany akt należy podać do publicznej wiadomości.

Takie ogłoszenia w dziennikach wojewódzkich są bezpłatne i ułatwiają zaznajomienie się ludności z odnośnemi przepisami — wobec obowiązku wszystkich władz, prenumerujących Dzienniki Wojewódzkie, do udostępnienia ludności bezpłatnego przeglądania Dzienników Wojewódzkich (§ 6 ust. 2 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 5 lipca 1928 r.). Pozatem nic nie stoi na przeszkodzie republikacji danego aktu w Monitorze Polskim.

Zwracając uwagę na powyższe postanowienia, Ministerstwo Skarbu zarządza ścisłe ich przestrzeganie oraz nadmienia, iż rozporządzenia, obwieszczenia i inne akty władz i urzędów państwowych z wyjątkiem centralnych, które w myśl obowiązujących przepisów mają być podawane do wiadomości publicznej na obszarze województw — nie ogłoszone we właściwych Dziennikach Wojewódzkich, mogą się spotkać z zarzutem nienależytego ogłoszenia i być zakwestjonowane przed sądami administracyjnemi pod względem ich ważności.

Za Dyrektora Departamentu
(—) *Jan Około-Kułak.*
Naczelnik Wydziału.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 22 sierpnia 1929 r.

w sprawie zmiany cennika detalicznej sprzedaży niektórych gatunków cygar.

Na podstawie art. 17 ustawy z dn. 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409) ustanawia się następujący cennik detalicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych taryfy ogólnej.

§ 1.

Cygara taryfy ogólnej.

	za 1 sztukę
1. Andalusia, Flor de Santiago	40 gr
2. Orzeł Biały	35 „

3. Imperiales 30 gr
4. Derby, Force 25 „
5. Atlante, Coquettas, Formosa, Junior, La Finesa, Lydja, Lucretia, Brillantes 20 „
6. Comme il faut 15 „
7. Havanillos 12 „

Wyżej wymienione cygara sprzedawane będą tylko do wyczerpania zapasu.

§ 2.

Zapasy cygar wymienionych w niniejszem rozporządzeniu, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia znajdować się będą we wszystkich miejscach sprzedaży, a których cena została obniżona, jak również przesyłki tych cygar, które podług dokumentów przewozowych wysłane zostały przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia i w tym dniu, lub po tym terminie zostaną podjęte przez odbiorców, podlegają bonifikacji ze strony Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego na rzecz sprzedawców w wysokości różnicy między dotychczasową a nową ceną sprzedażną.

§ 3.

Podstawę do ustalenia ilości i gatunku zapasów wyrobów tytoniowych, podlegających w myśl § 2 bonifikacji, stanowić będą przedłożone przez sprzedawców zgłoszenia oraz urzędowe zbadanie zapasów przez organa skarbowe.

§ 4.

Wysokość bonifikacji, przysługującej sprzedawcom po myśli § 2 niniejszego rozporządzenia ustalą właściwe Urzędy Skarbowe Akcyz i Monopolów Państwowych, a to na podstawie zgłoszeń, przedłożonych przez sprzedawców i dowodu urzędowego zbadania zapasów przez organa kontroli skarbowej; zgłoszenia winni są sprzedawcy przesłać właściwemu Urzędowi Skarbowemu Akcyz i Monopolów Państwowych najpóźniej do dni 8 po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia.

O wysokości, przyznanej sprzedawcom hurtowym bonifikacji przy uwzględnieniu właściwego rabatu sprzedaży zawiadomią odnośne władze skarbowe interesowanych sprzedawców oraz właściwy Państwowy Magazyn Wyrobów Tytoniowych, który przy najbliższym poborze wyrobów tytoniowych przez danego hurtownika zaliczy przyznaną bonifikację na jego dobro.

O wysokości bonifikacji, przyznanej sprzedawcom detalicznym, wzgl. innym narówni z nimi stojącym miejscom sprzedaży, uwiadomią odnośne władze skarbowe interesowanych, których rzeczą będzie, podjąć przyznaną im bonifikację w stałem miejscu poboru wyrobów (hurtowni, Państwowym Magazynie Wyrobów Tytoniowych, Państwowej Fabryce Wyrobów Tytoniowych) za przedłożeniem zawiadomienia. Państwowe Magazyny uwzględnią uznaną bonifikację przy najbliższym poborze, hurtownie zaś wypłacą bonifikację gotówką, przedkładając ze swej strony zawiadomienie Państwowym Magazynom Wyrobów Tytoniowych, celem uwzględnienia bonifikacji przy najbliższym poborze wyrobów tytoniowych.

§ 5.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Skarbu:
(—) *I. Matuszewski.*

ZARZĄDZENIA I OKÓLNIKI P. M. T.

Warszawa, dnia 29 września 1929 r.

DYREKCJA POLSKIEGO
MONOPOLU TYTONIOWEGO
L: 6961/Pr/29.

W sprawie dodatku ekonomicznego na żony robotnice i prowizjonistki Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Do

Panów Dyrektorów i Kierowników Fabryk i Zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego (wszystkie).

W związku z wystąpieniem do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego szeregu funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego z podaniami o przyznanie im dodatków ekonomicznych na żony robotnice i prowizjonistki Polskiego Monopolu Tytoniowego, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego przesyła w załączeniu okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 14.VI. 1929 r. L.D.III. 1541/1/29 w sprawie wykładni ustępu 3-go punktu a art. 4 ustawy o uposażeniu z dnia 9.X. 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) celem podania go do wiadomości wszystkim urzędnikom i niższym funkcjonarjuszom, z tą uwagą, że wszyscy funkcjonarjusze, którzy wbrew postanowieniom powyższego okólnika pobierają dodatki ekonomiczne na żony winni o tem bezzwłocznie powiadomić za pośrednictwem Panów Dyrektorów (Kierowników) Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego celem wydania zarządzenia wstrzymania dalszej wypłaty oraz zwrotu nadebranych z tego tytułu kwot.

Za Dyrektora P. M. T.
(—) *E. Zaremba.*
Naczelnik Wydziału.

(Okólnik Min. Skarbu z 14.VI.1929 L. D. III. 1541/1/29 — na str. 4 niniejszego N-ru.).

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 32007/II/F/29.

Przepisy o sporządzaniu zestawień produkcji.

Warszawa, dnia 27 lipca 1929 r.

Do

Panów Dyrektorów (Kierowników) wszystkich Państwowych Fabryk wyrobów tytoniowych oraz Fabryki Etykiet i Opakowań P. M. T.
w Poznaniu-Jeżyce.

Zarządzeniem z dnia 25 marca 1928 r. L. 10806/II/F/28 wprowadziła Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego miesięczne wykazy produkcji, służące do kontroli wykonania programu fabrykacyjnego, ewidencji produkcji i zapasów ilości i zatrudnienia robotników oraz maszyn.

Po wyczerpaniu się druków według dotychczasowego wzoru Dyrekcja P. M. T. zarządziła nakład nowy, po dokonaniu w zestawieniu odpowiednich poprawek i uzupełnień, jakie się w praktycznem zastosowaniu zestawienia okazały konieczne i celowe.

Przy sporządzaniu wykazu obowiązują następujące przepisy i zasady:

1) Wykaz obejmuje zestawienie za okres dwumiesięczny:

a) za miesiąc sprawozdawczy, t. j. ten, w którym wykaz jest sporządzany,

b) za miesiąc poprzedzający miesiąc sprawozdawczy.

Np. wykaz sporządzany 1 sierpnia 1929/30 będzie obejmował ad a) preliminowaną produkcję w sierpniu 1929/30 i ad b) faktyczną produkcję w lipcu 1929/30,

2) W rubryce 5-ej wykazu należy wypisywać przy każdym wyrobie jednostki opakowania n. p. 100, 50, 25 i t. d., zachowując jednakże zawsze kolejność od nawiększych do najmniejszych jednostek,

3) W rubryce 6-tej należy uzupełnić nagłówek przez wymienienie nazwy miesiąca i roku, w rubrykach zaś poziomych dla poszczególnych gatunków, jednostek opakowań i sum należy wypisywać ilości ustalone programem fabrykacyjnym na dany miesiąc przy uwzględnieniu wszelkich dodatkowych zmian zarządzonych przez Dyrekcję P. M. T. już po ustaleniu i wydaniu miesięcznego programu fabrykacyjnego,

4) W rubryce 7-ej należy uzupełnić nagłówek identyczny jak w rubryce 6-ej, a jako faktyczną produkcję należy podawać te ilości poszczególnych gatunków wyrobów przy uwzględnieniu jednostek opakowań i sum, jakie w danym miesiącu **oddane zostały z pakowalni** jako gotowy do sprzedaży fabrykat.

Fabryki wyrabiające cygara winny podawać w tej fabryce produkcję cygar w dwóch cyfrach: dolnej wypisywanej czarnym atramentem, oznaczającej ilość gotowego do sprzedaży wyrobu oddanego w danym miesiącu z pakowalni B oraz cyfry górnej, wypisywanej czerwonym atramentem, oznaczającej ilość cygar wolnych, jaka w danym miesiącu została wyprodukowana w oddziale „Wyrób cygar".

5) W rubryce 8-ej należy uzupełnić nagłówek nazwą miesiąca sprawozdawczego i roku, w odnośnych zaś rubrykach poszczególnych wyrobów należy wyszczególnić te ilości z podziałem na jednostki opakowania i sumy, jakie na dany miesiąc ustalone zostały programem fabrykacyjnym względnie dodatkowemi zarządzeniami, jakie do chwili sporządzania wykazów zostały fabryce zakomunikowane.

6) W rubryce 9-tej należy podawać zapasy wolnego tytoniu, wolnych i półopakowanych papierosów, wolnych i półopakowych cygar i t. d., pozostałych na salach fabrykacyjnych, względnie suszni, jako remanent względnie zapas z końcem miesiąca poprzedzającego miesiąc sprawozdawczy.

W szczególności należy wykonywać:

A) przy cygarach: zapas cygar wolnych i półopakowanych w tysiącach sztuk,

B) przy papierosach:

a) w rubryce pierwszej od góry, w każdym gatunku: papierosy wolne (w suszni) w tysiącac sztuk,

b) w rubryce drugiej od góry, w każdym gatunku: papierosy półopakowane, łącznie bez względu na rodzaj opakowania w tysiącach sztuk,

c) w rubryce trzeciej od góry, w każdym gatunku: tytoń wolny (mieszanka) znajdujący się na składzie podręcznym należącym rachunkowo do oddziału „Wyrób papierosów" oraz na salach fabrykacji papierosów, w kilogramach,

d) w rubryce czwartej od góry w każdym gatunku: zapas tytoniu wolnego w kilogramach na składzie Biura Materjałowego,

C) przy tytoniach:

a) w rubryce drugiej od góry, każdego gatunku: ilości tytoniu półopakowanego, w kilogramach bez względu na rodzaj opakowania,

b) w rubryce trzeciej od góry, każdego gatunku: ilości tytoniu wolnego (mieszanki) w kilogramach, znajdującego się na salach fabrycznych, pakowalni tytoniu i składzie podręcznym,

c) w rubryce czwartej od góry, każdego gatunku: ilości tytoniu wolnego (mieszanki) na składzie Biura Materjałowego.

D) przy tabace:

a) w rubryce drugiej od góry, w każdym gatunku: zapas półopakowanego wyrobu w kilogramach, bez względu na opakowanie,

b) w rubryce trzeciej od góry, w każdym gatunku: zapas gotowego półwyrobu w kilogramach na salach fabrykacyjnych i składzie podręcznym,

c) w rubryce czwartej od góry, w każdym gatunku: zapas półwyrobu w kilogramach, na składzie Biura Materjałowego.

Dopisywanie oznaczenia kg lub szt. jest zbędne.

Celem zdefinjowania pojęcia „półopakowanie" Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego wyjaśnia,

że określenie to oznacza wyroby posiadające częściowe lub całkowite bezpośrednie opakowanie handlowe, które jednak nie opuściły oddziałów pakowalni (B).

7) Wyprodukowane względnie preliminowane ilości winny być dokładnie podsumowane tak w poszczególnych gatunkach, jak i w sumach ogólnych.

W rubrykach „suma" każdego poszczególnego gatunku należy powtarzać wyprodukowane względnie preliminowane ilości chociażby produkowano wyrób w jednym rodzaju opakowania.

W rubrykach sum ogólnych należy wyprowadzać najpierw sumy w jednostkach opakowań a dopiero potem sumę ogólną. Sposób ten jest krzyżową próbą dokładności obliczenia.

8) Fabryki produkujące cygara, winny w wykazie cygar wolnych i półopakowanych (strona 15) podawać szczegółowo ilość cygar wolnych i półopakowanych z oznaczeniem miesiąca i roku produkcji (np. 1./29). Ilości te w ogólnej sumie powinny być zgodne z ogólną sumą cygar wykazywanych w rubryce 9-tej.

9) Wykaz umieszczony na stronicy 16-tej jest identyczny z wykazem którego sporządzenie zostało zarządzone okólnikiem z dnia 9 listopada 1928 r. L. 19625/II/F/28. Winien on być sporządzany ściśle według przepisów podanych we wspomnianem zarządzeniu i wobec tego odwołuje się obowiązek przedkładania tegoż wykazu w terminie poprzednim.

10) Jako dzień sprawozdawczy dla ustalenia ilości robotników, stanu ich zatrudnienia, ilości maszyn i sprzętów, należy uważać pierwszy dzień roboczy miesiąca sprawozdawczego.

11) W wykazach maszynowych należy wymieniać i wyszczególniać tylko te maszyny, które w P. M. T. pracowały, pracują lub do pracy są przeznaczone. Nie należy natomiast wykazywać maszyn przeznaczonych na łom lub skwalifikowanych przez Dyrekcję P. M. T. jako nieużyteczne.

12) Maszynę należy uważać:

A) jako czynną, jeżeli w dniu sprawozdawczym normalnie pracuje (nie w próbie).

Maszyny te należy wykazywać, jako cyfrę dolną, wypisywaną czarnym atramentem. Jako cyfrę górną, wypisywaną czerwonym atramentem, należy podawać ilość maszyn będących w próbie.

B) w rezerwie, jeżeli w dniu sprawozdawczym nie pracuje, ale można ją każdej chwili uruchomić.

C) w naprawie, jeżeli:

a) maszyna jest zmontowana na sali fabrykacyjnej, jednakże nie pracuje dłużej niż jeden dzień, z powodu trwającej lub potrzebnej naprawy lub remontu,

b) maszyna jest zdemontowaną i naprawianą lub przeznaczoną do naprawy we własnych warsztatach lub innych salach fabrycznych.

Maszyn oddanych do firm prywatnych, celem naprawy, przeróbki, lub wypożyczonych nie należy łączyć z ilością maszyn będacych w fabryce, lecz wykazywać je osobno czerwonym atramentem jako cyfrę górną w odnośnej rubryce, a mianowicie:

a) „w naprawie", jeżeli chodzi o maszyny oddane do naprawy lub przeróbki,

b) „niezmontowane", jeżeli chodzi o maszyny wypożyczone w dobrym stanie.

D) jako niezmontowaną, jeżeli maszyna nie jest wprawdzie ustawioną na sali fabrykacyjnej, jednakże jest w stanie kompletnie gotowym do pracy, albo będzie gotowa do pracy po wyregulowaniu (nie naprawie) i założeniu odpowiedniego formatu.

13) Maszyny do wyrobu tutek rozumieją się „na szew". O ile fabryka produkuje tutki klejone lub posiada kompletne zapasowe urządzenie do zmiany formatu „na klej", wówczas należy w wolnej rubryce wymienić system maszyny, dodając obok niego litery „kl" i w odpowiedniej rubryce podać ilość maszyn tą metodą pracujących i ilość posiadanych kompletów rezerwowych do zmiany formatu.

14) Przy gilziarkach, pracujących również na format owalny, należy podawać obok wydajności na format okrągły także wydajność na format płaski, oznaczając go znakiem ф

15) W poszczególne rubryki wykazu gilziarek i maszyn do wyrobu papierosów w dziale „Ilość posiadanych klisz" należy wpisać te gatunki wyrobów, na jakie fabryka posiada klisze, wyliczając nazwy wyrobów w porządku zachowanym w pierwszej części wykazu, obejmującej ewidencję faktycznej i preliminowanej produkcji.

Wykazywać należy klisze tylko przepisowe i zdatne do użytku.

Posiadane klisze należy wykazywać w odpowiednich rubrykach w dwuch cyfrach:

a) dolnej wypisywanej czarnym atramentem, oznaczającej ilość klisz założonych na maszynach czynnych,

b) górnej, wypisywanej czerwonym atramentem, oznaczającej ilość klisz zapasowych (na maszynach rezerwowych, niezmontowanych, w zapasie i t. d.).

16) W dziale „kompletnych urządzeń do zmian formatu" w wykazie gilziarek i maszyn do wyrobu papierosów bezustnikowych i ustnikowych należy wypisywać czarnym atramentem, jako cyfrę dolną ilość formatów kompletnych i zmontowanych na maszynach czynnych, natomiast czerwonym atramentem, jako cyfrę górną ilość kompletów formatów rezerwowych.

Jeżeli maszyna jest w rezerwie, w naprawie lub niezmontowana, to umieszczony na niej ewentualnie format należy traktować i zaliczać jako zapasowy łącznie z formatami zdeponowanemi w szafach części zapasowych.

17) Jako komplety urządzeń do zmian formatów należy traktować takie zespoły i taką ilość zespołów używalnych części zamiennych, ile maszyn przy ich użyciu mogłoby być uruchomionych na dany fason lub format.

A zatem komplet urządzenia do zmiany formatu n. p. przy napychaczkach Kurkiewicza składa się:

a) z dwuch kamieni formatowych (górny i dolny),

b) z gniazdka,

c) z rurki,

d) ze stempla,

na dany fason i wymiar, a nie n. p. z samych kamieni formatowych.

18) Jako „używalną" należy uważać taką część wymienną maszyny, która może pracować conajmniej jeden miesiąc. Można również z kilku takich samych części, których używalność jest krótsza niż jeden miesiąc, skompletować urządzenie do zmiany formatu w miejsce jednej części używalnej na przeciąg jednego miesiąca, o ile przez stopniową ich wymianę będzie utrzymany normalny bieg maszyny przez cały miesiąc.

19) Zapas poszczególnych części maszynowych składających się na komplety formatów winien być tak uzupełniany, aby nie wytwarzała się nadwyżka pewnych części.

20) Nagłówka, obejmującego średnicę formatów, zmieniać nie należy i podawać tylko formaty objęte wykazem. Ewentualny posiadany zapas formatów o innych wymiarach lub fasonach należy podać w osobnym wykazie umieszczonym na stronicy 29-tej.

21) Przepisy zawarte w ustępach 16 — 19 odnoszą się do wszystkich wykazów, posiadających do wypełnienia rubryki „kompletnych urządzeń do zmian formatów".

22) Wydajność krajarek rozumie się dla szerokości 0.5 m/m. W tym celu należy podzielić faktyczną dzienną wydajność przez szerokość cięcia danego wyrobu, jaki maszyna kraje i pomnożyć przez 0.5.

23) W rubrykach pionowych nagłówka wykazu pakowaczek papierosów, tytoniu, automatów do druku i wycinania, należy podawać nazwę wyrobu i jednostkę opakowania, jaki dana maszyna produkuje.

Jeżeli maszyna wyposażona jest w odpowiednie części wymienne (komplety) do zmiany formatu, wówczas w nagłówku należy wymieniać i te gatunki i rodzaje opakowań, które mogą być przy użyciu tych kompletów produkowane, w odpowiedniej zaś rubryce podać ich zapas.

Posiadane klisze zapasowe należy podawać w formie uwagi obok wykazu, wyszczególniając ilość klisz i nazwę wyrobu.

24) Pod dzienną wydajnością maszyn pudełkarskich należy rozumieć tę ilość jednostek produktu, jaką maszyna dziennie wyrabia n. p. wieczek, spodów, szyjek i t. d., a nie gotowych pudełek, o ile nie chodzi o maszyny wyrabiające gotowe pudełka.

25) Maszyny da krajania papieru należy traktować łącznie bez względu na system i dzielić tylko pod względem wymiarów i popędu. Maszyny te dzielą się na **duże** w tym wypadku, jeżeli powierzchnia stołu przed nożem tnącym jest większa niż 1 m^2 i na małe, jeżeli powierzchnia ta jest mniejsza niż 1 m^2, następnie na ręczne i mechaniczne, zależnie od źródła ruchu.

26) Wydajność pras należy obliczać w jednostkach wyrobu (cygar) i opakowania (listów).

27) Jako „typowe" należy uważać stoły z mechanicznym lub nieruchomym tłokiem, z obsadą trójkową (tytonie paczkowe) lub stół z dwoma wagami i dwoma parami roboczemi (listy).

Jako grupę roboczą należy przy pakowaniu listów przy stołach typowych uważać jedną parę robotnic.

W wykazie stołów należy obok wydajności pakowania tytoniu podawać symbole oznaczające szczegóły pakowania wyrobu, a mianowicie: s = specjalne, k = kartonowe, c = z cerezyną, b = bez cerezyny, m = machorka przy uwzględnieniu jednostki opakowania.

W rubrykach stołów cygarowych i pakowalni papierosów wydajności podawać nie należy.

W wykazach stołów do pakowania tabaki w rubryce poziomej pierwszej od góry należy wykazywać stoły typowe, w drugiej zwyczajne.

28) Pod dzienną wydajnością należy rozumieć wytwórczość jednostki lub grupy roboczej ewentualnie maszyny w normalnym dniu roboczym (nie w sobotę) przy zachowaniu czasu pracy, ustalonego okólnikiem z dnia 7 marca 1928 r. L. 8332/VIII/28.

29) Raport roboczy obejmuje ilościowo wszystkie osoby będące na etacie robotniczym przy uwzględniu zajęcia, obecności w pracy i stosunku służbowego.

Wykaz ten nie obejmuje robotników sezonowych.

Pod pojęciem „robotnik" używanym w niniejszem zarządzeniem należy rozumieć nietylko mężczyzn, ale wogóle osoby z etatu robotniczego.

W rubryce 1-szej wykazu należy podać ilość robotników zajętych w dniu sprawozdawczym w fabryce bez względu na stosunek służbowy (stali i czasowi łącznie w I-szej zmianie).

W rubryce 2-giej należy podać ilość robotników przyjętych do pracy w II-giej zmianie i w tej zmianie zatrudnionych, w rubryce 3-ciej ilość robotników, pracujących w I-szej i w II-giej zmianie, ewentualnie zatrudnionych w II-giej zmianie, a pochodzących z I-szej zmiany.

W rubryce 4-tej należy podać, ile osób było faktycznie na urlopie płatnym w dniu sprawozdawczym.

W rubryce 5-tej należy podać, ile osób zostało już urlopowanych od początku roku kalendarzowego do dnia sprawozdawczego **wyłącznie.**

W rubryce 6-tej należy podać ilość robotników, jaka będzie urlopowana w miesiącu sprawozdawczym.

W pierwszym i drugim wypadku (rubr. 5 i 6) obowiązują obliczenia **ilościowe** a nie procentowe.

W rubryce 7-mej należy podać ilość chorych, w rubryce zaś 8-mej nieobecnych z innych usprawiedliwionych lub nieusprawiedliwionych powodów.

Rubryka 9 jest sumą rubryk: 1, 4, 7 i 8.

W rubryce 10-tej i 11-tej należy podać ilość robotników czasowych—zatrudnionych w dniu sprawozdawczym w każdym oddziale. Dla ewidencji ich czasu pracy należy nad każdą ilością w poszczególnym oddziale podawać jako cyfrę górną datę, z którą osoby te winny być zgodnie z umową z pracy zwolnione. Datę tę należy podawać w sposób następujący: $\frac{10}{X}$ 29

W sprawie zaliczania robotników do poszczególnych działów pracy obowiązują zasady schematu wydanego przy zarządzeniu z dnia 31.III. 1928 r. L.

11702/II/F/28, w sprawie zaś nomenklatury (stały, czasowy, sezonowy) zarządzenie z dnia 11.X. 1928 r. L. 37257/VIII/28.

Podane w wykazie tym cyfry winny być bezwzględnie uzgodnione z robotniczą księgą główną, księgami płacy, oraz dziennemi raportami robotniczemi.

30) W wykazie „raport pracy" należy podać:

a) ad 1) i 2) nazwę miesiąca poprzedzającego miesiąc sprawozdawczy oraz ilość 8 i 6-ciogodzinnych dni pracy.

ad 2) i 3) nazwę miesiąca sprawozdawczego oraz ilość 8 i 6-godzinnych dni pracy.

b) Dla ewidencji czasu pracy drugiej zmiany należy podawać w rubryce ad 8 datę, kiedy praca w drugiej zmianie została rozpoczęta (rubryka do . . .) oraz kiedy została ukończona (rubryka od . . . . .) powołując się na odnośne zarządzenie D. P. M. T.

W rubryce 9 — 13 należy podać, w jakim oddziale i jak długo pracowano w godzinach nadliczbowych oraz powołać odnośne zarządzenie. Obok nazwy oddziału należy podać w nawiasie, ile ludzi pracowało przeciętnie dziennie w godzinach nadliczbowych.

31) Niezależnie od powyższego wykazu należy sporządzać identyczne zestawienie obejmujące te same dane oraz ilości odnośnie stanu robotników oraz „raport pracy". Wykaz ten należy dołączać do przedkładanego Dyrekcji P. M. T. zestawienia po wypełnieniu wszystkich przepisanych rubryk.

32) Przy wypełnianiu wykazu niezrealizowanych przydziałów należy mieć na uwadze następujące powody różnic:

a) nie wysłano całego lub części przydziału,
b) wysłano więcej niż przydzielono,
c) wysłano inny gatunek lub w innem opakowaniu niż przydzielono,
d) wysłano w innym terminie, niż zarządzono,
e) wysłano w terminie wcześniejszym lub późniejszym, niż magazyn ustalił — i stosownie do tego przytaczać zaszły wypadek oraz jego usprawiedliwienie.

33) W wykazie dotyczącym zmian programu należy podać liczby wszystkich zarządzeń Dyrekcji PMT. zmieniających program:

a) w miesiącu poprzedzającym miesiąc sprawozdawczy oraz
b) na miesiąc sprawozdawczy.

34) W wykazie dotyczącym niedotrzymania względnie przekroczenia programu należy podać wyczerpujące powody tych zmian, przyczem wahania do 5% Dyrekcja PMT. uznaje zgóry za dopuszczalne i w tych granicach nie wymagają one usprawiedliwienia.

Przy tej sposobności Dyrekcja PMT. wyjaśnia, że wykonanie programu dotyczy zasadniczo nie pośrednich faz produkcji (wyrób papierosów i t. d.) ale końcowego efektu fabrykacji, to jest ilości oddanych z pakowalni w stanie gotowym do sprzedaży; jedynie przy cygarach program miesięczny ustala pracę oddziału „wyrób cygar".

35) Na stronicy 29-tej w rubryce „Zaopatrzenie" należy podawać wszelkie okoliczności, jakie mogłyby wpłynąć na niedotrzymanie programu fabrykacyjnego w miesiącu sprawozdawczym lub w miesiącach najbliższych z powodu braku lub wyczerpywania się zapasu artykułów pomocniczych, części maszynowych, skrzyń i t. d.

36) Stronica 30 (i 31) pozostawiona jest dla ingdyby ilości pozycyj rozchodowych była niewielka, nych maszyn niewymienionych we wszystkich poprzednich wykazach, które bądź to już w P.M.T. się znajdują bądź też zostaną później przydzielone.

37) W rubryce „Uwagi" należy sprawozdawać o zmianach i wypadkach nieprzewidzianych poprzedniemi zestawieniami i wykazami.

38) Unikać należy bezwarunkowo podkreślania, przekreślania, dopisywania do nazw, które same przez się są zrozumiałe, jakichkolwiek uzupełnień lub dopisków oraz zmian treści nagłówków, wyjąwszy wypadki, w których uzupełnienie to np. brakującej nazwy wyrobu, maszyny, jednostki opakowania jest konieczne lub niniejszem zarządzeniem nakazane.

Wykazy maszyn i sprzętów należy uzupełniać nazwami wyrobów, systemów i t. d., o ile nie są one umieszczone w wykazach, a pod odnośne wykazy podpadają.

39) Zestawienie winno być sporządzone czysto i starannie bez poprawek i wymazywań.

Rubryk wolnych wykreślać nie należy.

Wszelkie daty i cyfry winny być we wszystkich szczegółach jaknajdokładniejsze oraz uzgodnione z odpowiedniemi księgami i zapiskami.

„Zestawienie" oraz „raport robotniczy" należy zaopatrzyć w lewym górnym rogu w podłużną pieczęć fabryczną oraz we wszystkie potrzebne napisy i podpisy.

O należytem sporządzaniu zastawienia winni PP. Dyrektorzy (Kierownicy) przekonywać się osobiście przed wysłaniem tegoż.

40) Specjalnego sprawozdania do wykazu dołączać nie należy, wyjąwszy wypadki konieczności zasiągnięcia informacji, usprawiedliwienia i t. p.

41) Ostateczny termin wysłania wykazu upływa z dniem 3 każdego miesiąca i przekroczenie tego terminu jest bezwarunkowo niedopuszczalne. W tym względzie Dyrekcja P.M.T. przypomina zarządzenie z dnia 22 lipca 1927 L. 24790/II/F/27 wzywając do jaknajściślejszego przestrzegania tegoż.

42) Tutejsze zarządzenie z dnia 25 marca 1928 L. 10806/II/F/28 z dn. 18 kwietnia 1928 L. 11703/II/F/28 z dnia 22 maja 1928 L. 18511/II/F/28 oraz te postanowienia zarządzenia z dn. 9 listopada 1928 L. 19625/II/F/28, które niniejszem zarządzeniem zostały objęte lub zmienione, tracą moc obowiązującą.

Zwraca się przytem uwagę PP. Dyrektorom (Kierownikom), że w niniejszem zarządzeniu unormowano w szeregu wypadków sposób wypełniania zestawienia odmiennie od poprzednio obowiązującego.

Przy niniejszem załącza się 20 egzemplarzy „Zestawienia" i 10 egzemplarzy „Raportu robotniczego".

Za Dyrektora P. M. T. Generalny Inspektor:

(—) *Dutkowski.*

Załączniki:

(Załączniki drukowane rozesłano fabrykom przy ekspedycji niniejszego okólnika).

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 36.439/II/F/29.

Zamówienie oddziałowe materjałów tytoniowych.

Warszawa, dnia 5 września 1929 r.

Do
Panów Dyrektorów (Kierowników) wszystkich Państwowych Fabryk Wyrobów Tytoniowych oraz Fabryki Opakowań i Etykiet Polskiego Monopolu Tytoniowego w Poznaniu-Jeżycach.

Podczas dokonywania z ramienia Dyrekcji P.M.T. lustracji fabryk stwierdzono, że niektóre fabryki postępują w niewłaściwy sposób z materjałami tytoniowemi, zamawianemi do oddziałów fabrykacyjnych oraz, że prowadzą na składach wolnych tytoni mieszankę na wyroby mające tę samą procedurę na wspólnych tablicach.

Celem uregulowania tych spraw i usunięcia powyższych usterek Dyrekcja P. M. T. zarządza co następuje:

Przepisanym okresem, na jaki należy zamawiać materjały tytoniowe (surowiec-mieszanki) do oddziałów, jest **dekada.**

Fabryki dysponujące odpowiedniemi zamkniętemi lokalami (składy podręczne) winny cały zamówiony i odważony materjał podjąć z magazynu głównego i przewieść do składów podręcznych poszczególnych oddziałów.

Fabryki nie posiadające odpowiednich podręcznych składów oddziałowych obowiązane są również dokonywać zamówień oddziałowych na okres jednej dekady.

W tym wypadku po odważeniu całego zamówionego materjału należy go pozostawić na składzie głównym i tu utrzymywać go oddzielnie od reszty materjałów. Z zapasów tych należy wydawać materjał na oddział w okresach i ilościach, ustalanych przez dane oddziały. Na ilości wydane częściami należy założyć książkę zdawczo-odbiorczą, w której winna być odnotowana i pokwitowana każda wydana ilość. Książkę zdawczo - odbiorczą należy prowadzić również w tym wypadku, jeżeli fabryka posiada wsprawdzie odpowiednie składy podręczne, jednakże nie jest w stanie zabrać i przewieźć zamówionego materjału w przeciągu **jednego** dnia.

W razie przechowywania materjałów wydatkowanych do Oddziałów na składzie głównym, odpowiedzialność za ilościowy stan tych materjałów, a w wypadkach pobierania przez oddział części materjału na wagę, również za ciężar tegoż ponosi kierownik danego magazynu. Jeżeli w magazynach głównych wydzielone jest zamknięte miejsce (za pomocą siatki drucianej, ścian z desek i t. d.), służące do przechowywania zamówionych materjałów i będące do dyspozycji jednego lub kilku odziałów, wówczas skład ten uważany jest za podręczny i za stan zamagazynowanego tam towaru odpowiadają kierownicy tych oddziałów, do których dany materjał należy.

W ciągu dekady można zamawiać wyjątkowo materjały tytoniowe tylko w tym wypadku, jeżeli dane zapotrzebowanie uzasadnione jest zmianą programu produkcji lub też brakiem dostatecznej ilości towaru w dniu sporządzania zasadniczego zamówienia.

Przy tej sposobności Dyrekcja P. M. T. przypomina, że materjał może być wydawany jedynie na podstawie pisemnego i formalnie sporządzonego zamówienia, zaopatrzonego we wszystkie potrzebne dane i podpisy, wystawionego przed okresem produkcji, na jaki opiewa. Bezwarunkowo niedopuszczalnem jest pobieranie materjałów „a conto" i wystawianie zamówienia „ex post" na pobrane ilości.

Klauzulę odbioru na zamówieniu należy podpisywać dopiero po wyczerpaniu całej zamówionej i zgodnie dostarczonej ilości.

Obliczanie zapotrzebowania i zamówienia na surowiec i wolny tytoń winno być dokonywane dla każdego produkowanego w fabryce garunku oddzielnie nawet w tym wypadku, gdy pewne gatunki miały wspólną procedurę. Dlatego też niedopuszczalnem jest oddawanie i prowadzenie na składzie i salach fabrykacyjnych tych gatunków pod wspólną lub jedną nazwą. Marki te winny mieć każda dla siebie odrębną tablicę, z których je należy zamawiać, a na składach podręcznych i salach fabrycznych przechowywać tytoń wolny do wyrobu papierosów, zależnie od zapotrzebowania obliczanego na każdy gatunek z osobna.

Zarządzenie powyższe należy bezzwłocznie wprowadzić w życie i wykonania jego postanowień ściśle przestrzegać.

Zastępca Dyrektora P. M. T.:
(—) Inż. *J. Husarski.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 15925/Pr/I/29.

W sprawie mieszkań w budynkach monopolowych

Warszawa, dnia 11 września 1929 r.

Do
wszystkich Urzędów i Zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego z wyjątkiem Urzędów i Zakładów w Warszawie.

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego wyjaśnia i zarządza, co następuje:

W wydatkach na administrację domów mieszkalnych winna być przestrzegana jak najdalej idąca oszczędność; w wydatkach takich należy ograniczać się do wydatków rzeczywiście niezbędnych.

W sprawie uskuteczniania remontów w mieszkaniach wyjaśnia się, że drobne komornicze naprawy ciążą na lokatorze. Do takich drobnych napraw komorniczych, ciążących na lokatorze, zalicza się następujące roboty, związane z konserwacją lokalu, a mianowicie: odnowienie lokalu, wstawienie szyb, naprawa i oczyszczanie pieców i kuchen, naprawa i zmiana zamków, kluczy, haczyków i t. p. drobne naprawy instalacji elektrycznej, gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej (uszczelnianie rur i zmiana kranów w lokalu i ubikacjach, naprawa misek umywalnianych i sedesowych, naprawa rezerwuarów, pływaków i t. p.) oraz wszelkich urządzeń wannowych i kuchenek gazowych. Wszelkie inne naprawy, związane z konserwacją budynków, obciążają właściciela domu — Skarb Państwa.

Należności P. M. T. z tytułu komornego za wszelkiego rodzaju mieszkania w budynkach monopolowych oraz z tytułu świadczeń mieszkaniowych winny być uiszczane regularnie, a mianowicie: należności z tytułu komornego obowiązani są lokatorzy opłacać zgóry, zaś należności za świadczenia dodatkowe zdołu za każdy miesiąc. W razie zalegania lokatorów z płacą powyższych należności należy donosić o tem Dyrekcji P. M. T. w miesięcznych wykazach z podaniem obok nazwiska lokatorów, kwoty i rodzaju należności.

W sprawie opłacania przez funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego, korzystających z mieszkań w budynkach monopolowych, dodatkowych opłat za świadczenia mieszkaniowe (wodę, opał, światło i t. p.) Dyrekcja P. M. T. przypomina, że do mieszkań w rozumieniu § 2 rozp. Rady Ministrów z dn. 1.X. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849 z r. 1924), t. j. do t. zw. mieszkań służbowych mają w myśl powyższego rozporządzenia, jak również w myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20.XII. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 952 z r. 1928) zastosowanie postanowienia art. 7 ust. 1 p. a) i art. 8 ustawy z dnia 11.IV. 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 z r. 1924) natomiast do mieszkań w rozumieniu §§ 3 i 4 powołanego wyżej rozp. Rady Ministrów z dn. 1.X. 1924 r. mają w tym względzie zastosowanie pełne artykuły 7 i 8 wymienionej ustawy.

Zastępca Dyrektora P. M. T.:
(—) Inż. *J. Husarski.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 15925/Pr/I/29.

W sprawie mieszkań w budynkach Polskiego Monopolu Tytoniowego

Warszawa, dnia 11 września 1929 r.

Do
Panów Kierowników Państwowych Fabryk Wyrobów Tytoniowych **Warszawa-Ochota, Warszawa-Miasto,** Państwowego Magazynu surowców i wyrobów tytoniowych **w Warszawie.**

W związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20.XII. 1928 r., zmieniającem rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1.X. 1924 r. o opłatach za mieszkania, zajmowane przez funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 952 z roku 1928) Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego wyjaśnia, że przez powierzchnię użytkową, mającą służyć do określenia wysokości podstawowego komornego dla mieszkań w rozumieniu §§ 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 1.X. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849 z r. 1924) należy rozumieć powierzchnię pokoi mieszkalnych, pokoi dla służby, kuchni, przedpokoi i holi; do powierzchni użytkowej nie wlicza się natomiast powierzchni balkonów, werand, spiżarni, łazienek, ustępów, sieni i t. p.

Panowie Kierownicy ustalą *niezwłocznie*, według podanego powyżej sposobu obliczania powierzchni użytkowej mieszkań, opłaty, przypadające, tytułem komornego, od funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego, korzystających w będących pod Ich bezpośrednim zarządem budynkach monopolowych z mieszkań *w rozumieniu §3 i 4 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów*, przyczem wobec zarządzeń z dnia 18.III. 192 9r. L. 15111/Pr/I/29 i z dnia 19.IV. 1929 r. L. 15611/Pr/I/29, któremi wprowadzono bezpośrednio potrącenie z poborów należności czynszowych za mieszkania zajmowane przez urzędników Polskiego Monopolu Tytoniowego w budynkach monopolowych, należy przedłożyć Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego *w terminie do dnia 1-go października 1929 r.* zestawienia powyższych opłat czynszowych, ustalonych dla wymienionych wyżej urzędników Polskiego Monopolu Tytoniowego, a to celem zarządzenia ściągania ich odnośnym urzędnikom przy wypłacie poborów służbowych.

Jednocześnie z uwagi na to, że nowe normy obliczania powierzchni użytkowych wymienionych wyżej mieszkań obowiązują od dnia 1-go stycznia 1929 r., należy sporządzić i przesłać Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego równocześnie z poprzednim zestawieniem wykazy zaległości w czynszach mieszkaniowych za miesiące od stycznia do września 1929 r. włącznie, powstałe z różnicy między wysokością czynszów, ustalonych na zasadzie dotychczasowych i nowych (niniejszem wprowadzonych) norm obliczeniowych, przyczem Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zezwala na wystąpienie z wnioskami o rozłożenie na raty obliczonych w powyższy sposób zaległości czynszowych.

Jednocześnie przedłożą Panowie Kierownicy Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego w terminie do dnia 15-go każdego miesiąca wykazy należności z tytułu dodatkowych opłat za świadczenia mieszkaniowe (woda, światło, opał) od urzędników Polskiego Monopolu Tytoniowego, korzystających w budynkach P. M. T. z mieszkań w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1.X. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849 z r. 1924). Wykazy te winny zawierać należności obliczone stosunkowo według poniesionych faktycznie i stwierdzonych rachunkami wydatków, które to należności wymienieni lokatorzy obowiązani są opłacać zgodnie z postanowieniami § 6 powołanego wyżej rozp. Rady Ministrów oraz § 2 rozp. Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 952 z r. 1928).

Wykazy te przesyłać należy w podanych terminach za bezpośrednio poprzednie miesiące, a to celem potrącania ich odnośnym urzędnikom przy wypłacie poborów służbowych.

W sprawie opłacania przez funkcjonarjuszów P. M. T., korzystających z mieszkań w budynkach monopolowych, dodatkowych opłat za świadczenia mieszkaniowe (woda, światło, opał i t. p.) Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego przypomina, że do mieszkań w rozumieniu § 2 rozp. Rady Ministrów z dnia 1.X. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849 z r. 1924) t. j. do t. zw. mieszkań służbowych mają w myśl powyższego rozporządzenia, jak również w myśl rozp. Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 952 z 1928 r.) zastosowanie postanowienia art. 7 ustęp 1 p. a) i art. 8 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 z roku 1924), natomiast do mieszkań w rozumieniu §§ 3 i 4 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1.X. 1924 r. mają w tym względzie zastosowanie pełne artykuły 7 i 8 wymienionej ustawy. Zwraca się jednocześnie uwagę, że w myśl powołanej wyżej ustawy i rozporządzeń Rady Ministrów z chwilą dojścia komornego za mieszkania w rozumieniu §§ 3 i 4 rozp. Rady Ministrów z dnia 1.X. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849 z r. 1924) do 75% podstawowego komornego, Skarb Państwa ponosi całkowite koszty świadczeń, przewidzianych w art. 7 ust. 1 punkt a) ustawy o ochronie lokatorów, które to świadczenia do tej chwili ponosili lokatorzy. W opisanym wypadku nie należy ściągać od wymienionych wyżej lokatorów należności za wspomniane dodatkowe świadczenia, a to od mieszkań jednopokojowych od dnia 1 października 1929 r. (gdy komorne wynosić będzie 75% podstawowego komornego) zaś od wszystkich innych mieszkań od dnia 1 stycznia 1929 roku.

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego podkreśla konieczność przestrzegania jak najdalej idącej oszczędności w wydatkach na administrację domów mieszkalnych, ograniczając się do wydatków rzeczywiście niezbędnych.

W sprawie uskuteczniania remontów w mieszkaniach wyjaśnia się, że drobne naprawy komornicze ciążą na lokatorze. Do takich drobnych napraw komorniczych, ciążących na lokatorze, zalicza się następujące roboty, związane z konserwacją lokalu, a mianowicie: odnowienie lokali, wstawianie szyb, naprawa i oczyszczanie pieców i kuchen, naprawa i zmiana zamków, kluczy, haczyków i t. p., drobne naprawy instalacji elektrycznej, gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej (uszczelnianie rur i zmiana kranów w lokalu i w ubikacjach, napraw misek umywalnianych i sedesowych, naprawa rezerwuarków, pływaków i t. p.) oraz wszelkich urządzeń wannowych i kuchenek gazowych. Wszelkie inne naprawy związane z konserwacją budynków, obciążają właściciela domu — Skarb Państwa.

Zastępca Dyrektora P. M. T.:
(—) Inż. *J. Husarski.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 38020/VI/2/29.

W sprawie ustalenia formy i sposobu zamówień części zamiennych i akcesorji do samochodów.

Warszawa, dnia 16 września 1929 r.

Do
Pana Dyrektora (Kierownika)
. . . .
w . . . . . .

Ponieważ dotychczas przesyłane do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego zamówienia na części zamienne i akcesorja do samochodów są treści nieścisłej, często bez wykazania ilości zamawianych części, o dowolnem określeniu nazwy i bez numerów katalogowych, co powoduje zwłokę w załatwianiu zamówień, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego przesyła odpowiednie druki w formie książek.

Dla każdego samochodu należy sporządzać oddzielne zamówienia w 3-ch egzemplarzach, z których dwa Urzędy lub Zakłady prześlą do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego wraz z ewentualnie posiadanemi ofertami firm miejscowych.

Druki należy używać wyłącznie do zamówień tyczących się gospodarki samochodowej.

P. O. Zastępcy Dyrektora P.M.T.:
(—) *A. Lewicki.*
Naczelnik Wydziału.

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 41616/II/F/29.

Wprowadzenie nowego wykazu gospodarczego „Wyrób papierosów".

Warszawa, dnia 10 października 1929 r.

Do
Panów Dyrektorów (Kierowników) wszystkich Państwowych Fabryk wyrobów tytoniowych (z wyjątkiem: Bydgoszczy, Kościana, Wodzisławia).

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego wprowadza nowy sposób sporządzania wykazu gospodarczego dla oddziału „Wyrób papierosów".

Załączając do niniejszego 3 egzemplarze nowego wykazu Dyrekcja PMT. podaje następujące wskazówki sporządzania wykazu:

W kolumnie pionowej 1. wspomnianego wykazu „Nazwa Wyrobu„ wypisuje się w rubrykach poziomych gatunki papierosów wyrabianych w danej fabryce w ciągu okresu sprawozdawczego.

W kolumnie pionowej 2. „Wyprodukowana ilość papierosów", podaje się faktyczną ilość papie-

rosów, wyprodukowanych w danym ćwierćroczu. Ilość ta musi się zgadzać z rejestrem Nr. 9 p („z wyrobu papierosów").

W kolumnie pionowej 3. „Przepisany ciężar doważonej mieszanki" podaje fabryka ilość doważonej mieszanki.

Ciężar doważonej mieszanki, służy do obliczenia zapotrzebowania mieszanki papierosowej i zamawiania go na oddział z początkiem każdej dekady fabrykacyjnej. Pomnożywszy ilość wyprodukowanych papierosów przez ciężar doważonej mieszanki papierosowej, otrzymuje się przepisany ciężar tytoniu doważonego, czyli ciężar brutto.

W kolumnie pionowej 4. „Przepisany ciężar wałka tytoniowego mokrego" podaje się wagę wałka tytoniowego w papierosach opuszczających maszynę i ta waga jest podstawą do wyliczania się z zużycia materjału w wyrobie papierosów. Ilość papierosów wyprodukowanych, pomnożona przez ciężar wałka tytoniowego mokrego, daje przepisany ciężar mieszanki w papierosach w stanie wilgotnym, czyli ciężar netto.

Tak ciężar doważonej mieszanki, jak ciężar wałka tytoniowego mokrego, został przez Dyrekcję PMT ustalony dla wszystkich gatunków papierosów w okólniku z dnia 18.X.26 L. 34.254/II/F/26, oraz z dnia 19.IX.28 L. 32.650/II/F/28, które są podstawą przy obliczaniu zamówień oddziałowych i sporządzaniu wykazu gospodarczego.

Różnica pomiędzy ciężarem doważonej mieszanki, a ciężarem wałka tytoniowego mokrego jest ilością przypadającą na odpadki użyteczne i nieużyteczne oraz zanik — **w kolumnie 5.**

Jest to pierwsza część wykazu gospodarczego.

W Kolumnie pionowej 6. „Doważono mieszanki papierosowej" podaje się faktyczną ilość zamówionej i otrzymanej mieszanki w ciągu ćwierćrocza. Ilość ta musi być zgodna z ilością wykazaną w rejestrze Nr. 9 r. („Do wyrobu papierosów").

W kolumnie pionowej 7. „Zwrócono mieszanki papierosowej" wykazać należy, jaką ilość mieszanki papierosowej zwrócił oddział z końcem kwartału. Remanent ten musi być zgodny z rzeczywistością i przeważony przez urzędnika Biura Materjałowego.

W kolumnie pionowej 8. „Przerobiono mieszanki papierosowej" wykazuje fabryka faktyczną ilość przerobionej mieszanki, przyczem zaznacza się, że suma mieszanki przerobionej i zwróconej, musi dać sumę doważanej, innemi słowy — różnica pomiędzy tytoniem doważanym a zwróconym daje ilość tytoniu przerobionego, czyli faktyczne zużycie brutto.

Jest to druga część wykazu gospodarczego.

W kolumnie pionowej 9 — 10 — 11 podać należy faktycznie ilość oddanych odpadków, przyczem muszą być uwzględnione osobno odpadki użyteczne i osobno nieużyteczne oraz łączna ich suma, wraz z obliczeniem procentowem.

W kolumnie pionowej 12. podaje się zawartość w papierosach tytoniu bez odpadków, czyli ilość netto.

Suma odpadków (kolumna 11) odjęta od sumy przerobionej mieszanki (kolumna 8) powinna dać sumę tytoniu netto (bez odpadków) w papierosach (kolumna 12). Jest to trzecia część wykazu.

Kolumna pionowa 13 —14. Porównując zawartość tytoniu w papierosach netto (kolumna 12) z przepisanym ciężarem wałka tytoniowego w stanie mokrym (kolumna 4) otrzymamy zużycie w stosunku do procedury większe wzgl. mniejsze.

Kolumna pionowa 15 — 16. Porównując sumę oddanych odpadków (użyteczne + nieużyteczne) (kolumna 11) z ilością przypadającą na odpadki i zanik (kolumna 5) otrzymamy większe lub mniejsze zużycie mieszanki papierosowej na odpadki.

W kolumnie pionowej 17 — 18 podaje się sumę kolumny 13—15 względnie 14 i 16. Jest to czwarta część wykazu.

W kolumnie pionowej 19 — 20 podaje się zawartość procentową wilgoci przy poszczególnych półwyrobach, zużytych do wyrobu papierosów.

W rubryce poziomej 22. „Razem" podaje się sumę łączną poszczególnych pozycyj.

W rubryce poziomej 23. „Ogólny wynik" podaje fabryka ogólny wynik, który powstaje z różnicy pomiędzy kolumną 17 a 18. Podług ustalonego powyżej wzoru sporządzić należy już wykaz gospodarczy „Wyrobu papierosów" za II kwartał 1929/30, przyczem zaznacza Dyrekcja PMT., że fabryki obowiązane są zachować format wykazu, kolejność rubryk, a zmiany jakiekolwiek są niedopuszczalne.

Dalsze egzemplarze nowego wykazu zostaną przydzielone fabrykom w terminie późniejszym.

Za Dyrektora Polskiego Monopolu Tytoniowego:

(—) *A. Lewicki.*

Naczelnik Wydziału.

rosów, wyprodukowanych w danym ćwierćroczu. Ilość ta musi się zgadzać z rejestrem Nr. 9 p („Do wyrobu papierosów").

W kolumnie pionowej 3. „Przepisany ciężar doważonej mieszanki" podaje fabryka ilość doważonej mieszanki.

Ciężar doważonej mieszanki służy do obliczenia zapotrzebowania mieszanki papierosowej i zamawiania go na oddział z początkiem każdej dekady fabrykacyjnej. Pomnożywszy ilość wyprodukowanych papierosów przez ciężar doważonej mieszanki papierosowej, otrzymuje się przepisany ciężar tytoniu doważonego, czyli ciężar brutto.

W kolumnie pionowej 4. „Przepisany ciężar wałka tytoniowego mokrego" podaje się wagę wałka tytoniowego w papierosach opuszczających maszynę. Ta waga jest podstawą do wyliczania się z zużycia materiału w wyrobie papierosów. Ilość papierosów wyprodukowanych, pomnożona przez ciężar wałka tytoniowego mokrego, daje przepisany ciężar mieszanki w papierosach w stanie wilgotnym, czyli ciężar netto.

Tak ciężar doważonej mieszanki, jak ciężar wałka tytoniowego mokrego, został przez Dyrekcję PMT ustalony dla wszystkich gatunków papierosów w okólniku z dnia 18.X.26 L. 34.254/II/F/26, oraz z dnia 19.IX.28 L. 32.650/II/F/28, które są podstawą przy obliczaniu zamówień oddziałowych i sporządzaniu wykazu gospodarczego.

Różnica pomiędzy ciężarem doważonej mieszanki, a ciężarem wałka tytoniowego mokrego jest ilością przypadającą na odpadki użyteczne i nieużyteczne oraz zanik — w **kolumnie 5.**

Jest to pierwsza część wykazu gospodarczego.

W kolumnie pionowej 6. „Doważono mieszanki papierosowej" podaje się faktyczną ilość zamówionej i otrzymanej mieszanki w ciągu ćwierćrocza. Ilość ta musi być zgodna z ilością wykazaną w rejestrze Nr. 9 r. („Do wyrobu papierosów").

W kolumnie pionowej 7. „Zwrócono mieszanki papierosowej" wykazać należy, jaką ilość mieszanki papierosowej zwrócił oddział z końcem kwartału. Remanent ten musi być zgodny z rzeczywistością i przeważony przez urzędnika Biura Materiałowego.

W kolumnie pionowej 8. „Przerobiono mieszanki papierosowej" wykazuje fabryka faktyczną ilość przerobionej mieszanki, przyczem zaznacza się, że suma mieszanki przerobionej i zwróconej, musi dać sumę doważanej, innemi słowy — różnica pomiędzy tytoniem doważanym a zwróconym daje ilość tytoniu przerobionego, czyli faktyczne zużycie brutto.

Jest to druga część wykazu gospodarczego.

W kolumnie pionowej 9 — 10 — 11 podać należy faktycznie ilość oddanych odpadków, przyczem musze być uwzględnione osobno odpadki użyteczne i osobno nieużyteczne, oraz łączna ich suma, wraz z obliczeniem procentowem.

W kolumnie pionowej 12. podaje się zawartość w papierosach tytoniu bez odpadków, czyli ilość netto.

Suma odpadków (kolumna 11) odjęta od sumy przerobionej mieszanki (kolumna 8) powinna dać sumę tytoniu netto (bez odpadków) w papierosach (kolumna 12). Jest to trzecia część wykazu.

Kolumna pionowa 13 — 14. Porównując zawartość tytoniu w papierosach netto (kolumna 12) z przepisanym ciężarem wałka tytoniowego w stanie mokrym (kolumna 4) otrzymamy zużycie w stosunku do procentowy większe względ. mniejsze.

Kolumna pionowa 15 — 16. Porównując sumę oddanych odpadków (użyteczne — nieużyteczne) (kolumna 11) z ilością przypadającą na odpadki i zanik (kolumna 5) otrzymamy większe lub mniejsze zużycie mieszanki papierosowej na odpadki.

W kolumnie pionowej 17 — 18 podaje się sumę kolumny 13—15 względnie 14 i 16. Jest to czwarta część wykazu.

W kolumnie pionowej 19 — 20 podaje się zawartość procentową wilgoci przy poszczególnych półwyrobach, zużytych do wyrobu papierosów.

W rubryce poziomej 22. „Razem" podaje się sumę łączną poszczególnych pozycyj.

W rubryce poziomej 23. „Ogólny wynik" podaje fabryka ogólny wynik, który powstaje z różnicy pomiędzy kolumną 17 a 18. Podług ustalonego powyżej wzoru sporządzić należy już wykaz gospodarczy „Wyrobu papierosów" za II kwartał 1929/30, przyczem zaznacza Dyrekcja PMT, że fabryki obowiązane są zachować format wykazu. Kolejność rubryk, a zmiany jakiekolwiek są niedopuszczalne.

Dalsze egzemplarze nowego wykazu zostaną przydzielone fabrykom w terminie późniejszym.

Za Dyrektora Polskiego Monopolu Tytoniowego
(—) *A. Ląnińv*
Naczelnik Wydziału.

PAŃSTWOWA FABRYKA WYROBÓW TYTONIOWYCH

w ....

DO L: F: ....

WYKAZ GOSPODARCZY

Oddziału wyrobów papierosów

za ćwierćrocze 19..............

dnia .... 19..........

Podpis Dyrektora (Kierownika) Oddziału

Podpis Kierownika Oddziału

Podpis Urzędnika, który powyższy wykaz porównał z dotyczącemi rejestrami

NAZWA WYROBU	Wyprodukowana ilość papierosów szt.	PRZEPISANY CIĘŻAR		Przypadająca ilość na odpadki i zanik	MIESZANKI PAPIEROSOWEJ			FAKTYCZNE ZUŻYCIE MIESZANKI				
								Oddano				
								Odpadków		Razem odpadków	%	Zawartość w papierosach mieszanki bez miału (netto)
		Doważonej mieszanki	Wałka tytoniowego mokrego		Doważono	Zwrócono	Przerobiono	Użytecz.	Nieużyt.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		12
	I./m	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg	kg		kg
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												
13.												
14.												
15.												
16.												
17.												
18.												
19.												
20.												
21.												
22. Razem												
23. Wynik ogólny												

W STOSUNKU DO PROCEDURY ZUŻYTO									WILGOĆ ZUŻYTEJ MIESZANKI		UWAGA
Mieszanki netto		%	Odpadło na odpatki i zanik		%	Ogółem		%	Maxim.	Minim.	
Więcej	Mniej		Więcej	Mniej		Więcej	Mniej				
13	14		15	16		17	18		19	20	
kg	kg		kg	kg		kg	kg		%	%	

Warszawa, dnia 22 października 1929 r.

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 34926/VI/Tr/29.

Zaprowadzenie ewidencji samochodów i ich kosztów eksploatacji.

Do

P. P. Dyrektora (Kierownika).

Celem zaprowadzenia dokładnej ewidencii pracy własnego taboru samochodowego, jak również celem umożliwienia prowadzenia kalkulacji kosztów eksploatacji samochodów, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zarządza, aby Zakłady i Urzędy Polskiego Monopolu Tytoniowego, posiadające własne samochody tak osobowe, jak i ciężarowe — przedkładały miesięczne raporty pracy samochodów i kosztów ich eksploatacji oraz dzienne raporty szoferów w/g, załączonych schematów.

Raporty za ubiegły miesiąc winny być sporządzone i przedłożone Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego najpóźniej do dnia 10-go następnego miesiąca.

Zakłady i Urzędy po otrzymaniu niniejszego zarządzenia wraz z odnośnemi drukami przystąpią natychmiast do sporządzenia wyżej wymienionych raportów za czas ubiegły (za każdy miesiąc oddzielny raport), począwszy od dnia 1 kwietnia r. b. i nadeślą je do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego najpóźniej w 14-dniowym terminie.

Raporty następnych miesięcy poleca się sporządzać z najdalej idącą skrupulatnością w nieprzekraczalnych wyż. wskazanych terminach.

Druki dwu wspomnianych książek załącza się wraz z przepisami objaśniającemi.

Dyrektor P. M. T.:
(—) *Dr. Kreutz.*

Załącznik do okólnika L. 34926/VI/Tr/29.

PRZEPISY

objaśniające prowadzenie książki raportów pracy i kosztów eksploatacji samochodów Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Raport eksploatacji samochodów podzielono na 4 części (A. B. C. D.).

Część A.

Pozycje 1, 2 i 3 wykazują ogólnie pracę samochodu w miesiącu sprawozdawczym, a suma dni tych rubryk da ilość roboczych dni miesiąca (nie licząc niedziel i świąt).

Pozycja 7 obejmuje przewozy np. gruzu, śmieci, śniegu, węgla i t. p., a z powodu braku ściśle określonej wagi, należy wykazać wagę w przybliżeniu.

Pozycję 9-tą należy wypełnić ogólną ilością wyjazdów tak samego samochodu, jak również z przyczepką.

Pozycję 10 wypełni ilość wyjazdów przyczepki wykazaną w poz. 9-ej (ogólnie z samochodem).

Pozycje 11 i 12 muszą być bardzo ścisłe i dokładne w/g. kilometromierza i nie mogą być z jakichkolwiek powodów pominięte.

Pozycję 13 należy wypełniać wyłącznie **w litrach.**

Pozycję 14 rozumie się w stosunku do litra.

Pozycje 4, 5, 6, 8, 15, 16, 17 i 18 nie wymagają objaśnień.

Część B.

Pozycje 1 i 4 obejmują faktyczny koszt robocizny.

Pozycje 2 i 5 koszt mechanicznych części zamiennych wykonanych we własnym zakresie lub zakupionych.

Pozycje 3 i 6 koszt smarów (oliwa, towot, nafta i t. p.).

Pozycja 7 obejmuje koszt ogumienia, narzędzi, gąbki, zamszu, pokrowców, kół zapasowych, latarń, żarówek, zderzaków, popielniczek i t. p.

Część C.

Pozycję A 17 i B 3 i 6 należy wypełnić, wyszczególniając ilość i gatunek zużytych smarów, czem uzupełni się pozycję 15 i 16 w części A, pozycję 3 i 6 w części B.

W pozycji B 1 i B 4 należy wymienić wykonane robocizny, uzupełniając w ten sposób pozycję 1-szą i 4 części B.

Pozycje B. 2 i B. 5 należy wypełnić nazwą i Nr. katalogowym wszystkich części, zakupionych za cenę, podaną w pozycjach 2 i 5 części B.

Pozycja B. 7 jest przeznaczoną do wyszczególnienia ilości i nazw, zakupionych części za cenę, podaną w poz. 7 części B.

Część D.

W pozycji 2 należy wymienić np. „robotnicza, gr. IX" — „kontrakt Gr. X-ta", „etatowy, gr. XI".

Pozycja 4 wysokość uposażenia z listy płacy bez potrąceń.

Pozycja 8 wszystkie świadczenia, obowiązujące Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego, umundurowanie, Kasa Chorych, ubezpieczenie i t. p. (poza potrąconemi z pensji).

Pozycje 1, 3, 5, 6, 7 i 9 objaśnień nie potrzebują.

Uwagi.

W uwadze należy umieścić wszystkie wydatki i wyjaśnienia nieprzewidziane w powyższych częściach raportu.

Pozycje niepotrzebne (np. w raporcie na samochód osobowy) należy skreślić.

Na każdy samochód należy sporządzać oddzielny raport.

Do raportu zbyteczne są dodatkowe listy i sprawozdania, gdyż sam raport jest równocześnie listem.

Raport winien być podpisany przez Dyrektora, wzgl. Kierownika oraz przez sporządzającego.

Raport szofera wypełnia szofer (przez kalkę) po każdym wyjeździe. Raport szofera musi być jak najczęściej kontrolowany przez Dyrektora (Kierownika) Urzędu, każda zaś strona podpisana po jej wypełnieniu.

Za Dyrektora P. M. T.

(—) *W. Oziemski.*

Naczelnik Wydziału.

(Druki załączono przy ekspedycji okólnika).

Warszawa, dnia 26 października 1929 r.

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 45014/II/F/29.

Zarządzenie w sprawie sporządzania „Wykazu przypuszczalnego zapasu fabrykacyjnego".

Do

Panów Dyrektorów (Kierowników) wszystkich Państwowych Fabryk wyrobów tytoniowych, Panów Kierowników Państwowych Magazynów surowców i wyrobów tytoniowych w Białymstoku, Grodnie, Wilnie, Warszawie — Nowogrodzka, oraz Pana Kierownika Państwowego Magazynu wyrobów tytoniowych

w Łodzi.

Dążąc do ścisłej ewidencji i rozgraniczenia zapasów handlowych i fabrykacyjnych Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego anuluje zarządzenie L. 19625/II/F/28 z dnia 9.X.1928 i ustanawia następujące zasady:

1) P. F. W. T. w Kościanie, Krakowie, Poznaniu — Bukowska, Poznaniu — Łazarz, Winnikach, Warszawie — Ochota, Warszawie — Miasto (pap. Sp.) posiadają na składzie wyroby tytoniowe, będące zapasem fabrykacyjnym,

2) P. M. W. T. w Łodzi, oraz P. M. S. i W. T. w Białymstoku, Grodnie, Wilnie i Warszawie—Now., oprócz zapasów handlowych z braku miejsca w odnośnych fabrykach, przechowują również zapasy fabrykacyjne,

3) P. F. W. T. w Bydgoszczy, Kowlu, Monasterzyskach, Radomiu, Starogardzie i Wodzisławiu, posiadają zapasy fabrykacyjne i handlowe.

Fabryki wymienione pod 1 sporządzają „Wykaz zapasów fabrykacyjnych" na str. 16 „Zestawienia produkcji faktycznej i preliminowanej", opuszczając rub. 8 i 10, jako zbędne.

Fabryki i Magazyny wymienione pod 2 i 3 sporządzają „Wykaz przypuszczalnego zapasu fabrykacyjnego" w/g załączonego schematu i przesyłają go do Dyrekcji P. M. T. z takiem rozliczeniem, aby do dnia 10 każdego miesiąca wykazy te znajdowały się w Dyrekcji P. M. T.

Fabryki wymienione pod 3) nie będą wypełniały w przyszłości „Wykazu zapasów fabrykacyjnych" na str. 16 „Zestawienia produkcji faktycznej i preliminowanej". Przy wypełnianiu nowowprowadzonego wykazu „Wykaz przypuszczalnego zapasu fabrykacyjnego" fabryki i magazyny wymienione pod 2) i 3) winny postępować według następujących wskazówek:

a) Przy wyprowadzaniu przypuszczalnego zapasu fabrykacyjnego na 1.XII. b. r., jako zapas faktyczny fabrykacyjny na 1.XI. b. r. (rub. 2) należy przyjąć ilości wyrobów podane w załączniku.

b) W następnych miesiącach należy wpisywać jako zapas faktyczny fabrykacyjny (rub. 2) ilości wyprowadzone w poprzednim wykazie (rub. 8), jako przypuszczalny zapas fabrykacyjny na tenże miesiąc, korygując go:

a) ew. różnicami w wykonaniu programu fabrykacyjnego w m. poprzednim,

b) zrealizowanemi przydziałami dodatkowemi, których nie uwzględniono w poprzednim wykazie,

c) różnicami w zrealizowaniu przydziałów na miesiąc poprzedni, np. któryś magazyn nie żądał wysyłki; w tych wypadkach różnice w zrealizowaniu przydziałów poprzedniego miesiąca należy wykazać na odwrocie wykazu z podaniem przyczyny.

Fabryki wymienione pod 3) nie będą wobec tego wypełniały w przyszłości „Zestawienia różnic w zrealizowaniu przydziałów wyrobów tytoniowych" na str. 27 „Zestawienia produkcji faktycznej i preliminowanej".

c) Zapas fabrykacyjny tworzy się z gatunków, wyrabianych przez daną fabrykę, względnie fabrykę, której produkcję przyjmuje dany magazyn.

d) Jak widać z załączonego schematu, zapas fabrykacyjny zwiększa się jedynie przez produkcję, zmniejsza się zaś przez wysyłki zarządzane „Wykazem przygotowawczym" (rub. 5), względnie przez dodatkowe przydziały (rub. 6), dysponowane przez Dyrekcję P. M. T. (Wydz. II/F).

Począwszy od 1 listopada b. r. we wszystkich ew. dodatkowych przydziałach, zarządzanych przez W. II/F będzie zaznaczone, że wysyłkę należy uskuteczniać z posiadanego zapasu fabrykacyjnego.

c) W rub. 5 należy wpisać sumę otrzymaną przez dodanie poszczególnych pozycyj odnośnego gatunku wyrobu z „Wykazu Przygotowawczego". Zaznacza się, że ilość wyrobów tytoniowych, przydzieloną do sprze-

daży Urzędowi (Magazyny pod 2) z miejscowej fabryki należy brać ściśle z „Wykazu Przygotowawczego", względnie z dodatkowego przydziału), a więc nie jak dotychczas ilość, odpowiadającą przypuszczalnej sprzedaży, przyczem powiększanie lub zmniejszanie przydziału nie może mieć miejsca bez zgody Dyrekcji P. M. T.

Wobec tego, co powiedziano wyżej, zapasem **handlowym** w fabrykach i magazynach, wymienionych pod 2) i 3) będzie to wszystko, co pozostanie **na składzie ponad zapas fabrykacyjny.** Zapas handlowy będzie się zwiększał o główny przydział lub dodatkowe przydziały, oraz zmniejszał o sprzedaż, wysyłki zarządzane przez Dyrekcję P. M. T. Wydz. IV/2 (bez zaznaczenia „zapasu fabrykacyjnego"), oraz inne rozchody, np. deputaty, próby i t. p.

Zapas handlowy należy wykazywać, jak dotychczas w „Wykazie sprzedaży i zapotrzebowania", przedkładanym W. IV/2; **w wykazie tym nie należy na przyszłość wykazywać zapasu fabrykacyjnego.**

O ile chodzi o wyroby miejscowej fabryki, Magazyny i fabryki, wymienione pod 2 i 3 wykażą w rub. 6 „Wykazu sprzedaży i zapotrzebowania" za miesiąc październik „otrzymane w miesiącu sprawozdawczym" takie ilości, aby w rub. 12 tego wykazu (zapas z końcem miesiąca sprawozdawczego) fabryki względnie magazynu w dniu 31.X. 1929 r.

W związku z tem Dyrekcja P. M. T. wyjątkowo uchyla **jednorazowo** przepis co do wykazywania w rub. 6-ej „Wykazu sprzedaży i zapotrzebowania" ściśle ilości, wymienionych w przydziale B (w danym wypadku na miesiąc październik).

Za Dyrektora P. M. T.

(—) *Lewicki.*

Naczelnik Wydziału.

WYKAZ

przypuszczalnego zapasu fabrykacyjnego na 1. XII. b. r.

NAZWA WYROBU	Faktyczny zapas fabrykac. na 1.XI 1929 r.	Produkcja w m. XI	Razem	Przydziały zasadnicze	Przydziały dodatkowe	Razem	Przypuszczalny zapas fabrykacyjny na 1.XII b. r.	UWAGI
1	2	3	4	5	6	7	8	9

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Kraje posiadające i nie posiadające monopolu tytoniowego.

Następujące kraje posiadają monopole tytoniowe: Hiszpanja, Włochy, Austrja, Węgry, Rumunja, Jugosławja, Japonja, Portugalja, Turcja, Tunis, Maroko, Szwecja, nowe państwa Europy środkowej i Polska.

W większości tych krajów monopole prowadzi państwo we własnym zarządzie, tylko Hiszpanja, Portugalja i Szwecja wydzierżawiły swe monopole. Monopol Szwedzki wydzierżawiono towarzystwu, którego wszystkie zwyczajne akcje posiada państwo. Jedynie fabrykacja jest zmonopolizowana. Towarzystwo płaci państwu czynsz za wszystkie wyroby, które sprzedaje. Przywóz jest dozwolony, wymaga jednak zezwolenia, opłaty cła wwozowego i podatku konsumcyjnego, obliczonego w ten sposób, że wyroby monopolowe nieco się faworyzuje. Wywóz wyrobów szwedzkich nie odgrywa prawie żadnej roli. W krajach, w których monopole prowadzi się we własnym zarządzie, organizacja ich jest mniej lub więcej zbliżona do organizacji monopolu francuskiego. We Włoszech jednakże istnieje towarzystwo handlowe sprzedaży surowca tytoniowego, które pośredniczy pomiędzy plantatorami a monopolem, co podobno daje dosyć dobre wyniki.

Kraje, nie posiadające monopolów, można podzielić na 2 grupy. Do pierwszej należy obecnie tylko Anglja, która pobiera podatek w postaci cła wwozowego. W innych zaś krajach, jak w Niemczech, Szwajcarji, Danji, Belgji, Holandji, w Stanach Zjednoczonych, Algierze, opodatkowanie odbywa się w rozmaitych formach: jako podatek od uprawy, lub jako podatek od spożycia wewnętrznego, albo też jako podatek ustalony w pozwoleniu, bądź podatek od wytwórczości i sprzedaży; te rozmaite formy opodatkowania łączą się częstokroć ze sobą.

W Anglji fabrykacja i sprzedaż są całkowicie wolne. Dawniej podatek pobierano tylko na granicy jako cło wwozowe, ponieważ uprawa tytoniu w Zjednoczonem Królestwie była zabroniona; w celu ułatwienia pobierania podatku, wwóz tytoniu był dozwolony tylko przez niektóre porty, specjalnie do tego wyznaczone. Od r. 1910 uprawa jest dozwolona na ziemi angielskiej, a na tytonie nieprzerobione nałożono akcyzę. Wwóz dostarcza zwykle około 99/100 spożycia, tak, że w praktyce nic się nie zmieniło od roku 1910. Taryfa znacznie wzrosła od czasu wojny; obecnie cło wwozowe wynosi, zależnie od rodzaju wytworu, od 9½ szyl. za funt angielski do 13 szyl. 7 p. za droższe gatunki; akcyza wynosi przeciętnie 8 szylingów zgórą za funt angielski. Mimo podwyżki podatku, spożycie wzmogło się nieco: z 900 gramów na głowę w 1913 r. do 1,250 kg. w 1924 i do 1.370 kg. w 1926 r.

W Szwajcarji cło wwozowe od tytoniu ma charakter prohibicyjny, więc wwóz jest niezwykle słaby. Podatek wewnętrzny obciąża częściowo surowiec i tytoń przerobiony.

Belgja od czasu wojny znacznie podniosła i rozgałęziła swe podatki, które opierają się dziś na ustawie z dn. 2 czerwca 1926 r. Obecnie pobiera się cło wwozowe od surowca tytoniowego i od tytoni przerobionych, akcyzę od surowca krajowego, oraz opłatę od spożycia wewnętrznego, obliczoną ad valorem, od 0 fr. 02 do 4 fr. 50 za każde 10 papierosów, zależnie od cen, wahających się między 0 fr. 20 i 12 fr. 50, lub od fr. 06 do 3 fr. 50 za każde 100 gramów tytoniu, którego cena waha się od 0 fr. 60 do 15 fr. Wpływy w 1924 r. wyniosły 108.500.000 franków; podwyżka taryfy obniżyła jednak nieco spożycie.

Holandja przed wojną pobierała niewysokie cło wwozowe, wytwórczość zaś wewnętrzna była wolna od podatku. Od roku 1924 Holandja wprowadziła podatek od spożycia zależnie od kategorji w wysokości od 15 do 25% ceny sprzedażnej. Podatek ten spowodował znaczne zmniejszenie się spożycia, które spadło z 3,400 kg. na osobę w 1914 r. do 2,584 kg. w 1926 r.

W Algierze z wyrobów, po wyjściu z zakładu, ściąga się podatek, nakładając banderolę. Uprawa pozostaje tam pod dozorem, podobnie jak we Francji; plantatorzy mogą sprzedawać tytoń tylko monopolowi francuskiemu, wyznaczonym fabrykantom i eksporterom. Fabryki tytoniowe, w celu uniknięcia nadużyć i zabezpieczenia wpływu podatków, poddaje się kontroli. Wymiar i pobór podatku tytoniowego w Algierze unormowano dekretem z dnia 18 grudnia 1927 r.

Dekret ten reguluje uprawę tytoniu, handel surowcem, fabrykację, sprzedaż i przewóz tytoni, oraz ustala sankcje karne za popełnione przekroczenia.

W Stanach Zjednoczonych, poza cłem wwozowem, wprowadzono podatek wewnętrzny przez banderolę, nazwany podatkiem obiegowym, z którym łączą się pozwolenia, wymagane od wszystkich kupców hurtowych i detalicznych. Wytwórczość jest wolna, lecz dzięki surowym karom, ilość przekroczeń równa się prawie zeru. Podatek w postaci banderoli nakłada się dopiero po wyjściu gotowego wyrobu z zakładu, to znaczy wtedy, gdy wyrób przechodzi od przemysłowca do kupca. Podatek obiegowy wynosi 18 centów od funta tytoniu, to jest nieco mniej niż 1 frank złoty, od 3 do 7 dolarów od tysiąca papierosów i od 1½ dolara do 15 dolarów od tysiąca cygar. Popyt, jakim w porównaniu z tytoniem cieszą się w Stanach Zjednoczonych papierosy, przyczynił się do stosunkowo wyższego ich opodatkowania.

W Niemczech wreszcie wymierza się podatek od uprawy, oparty na ilości zbioru, oraz nakłada się podatek na wyroby tytoniowe, uiszczany zapomocą banderoli; wynosi on 20% ceny sprzedażnej cygar i tytoniu zwykłego i 40% ceny papierosów i tytoniu przedniego.

Gdy porównamy wyniki tych rozmaitych systemów, okaże się, że najkorzystniejszy jest system monopolowy. Następujące zestawienie, oparte na danych z r. 1926, dowodzi, że 1. ceny monopolu francuskiego są znacznie niższe od cen obowiązujących w Niemczech (14 fr. 20 wobec 28 fr. 35), w Anglji i w Stanach Zjednoczonych, t. j. w krajach nie posiadających monopolu; 2. że procent zysków, jaki otrzymuje państwo francuskie, jest jednakże znacznie większy od otrzymywanego przez skarb państwa w Niemczech, Anglji i Ameryce (73% wobec 46%, 32 i 31%).

Tabela spożycia, cen i dochodów państwowych z tytoniu w krajach monopolowych i niemonopolowych.

Spożycie na osobę we frankach złot.		Cena przeciętna we frankach złot. płacona przez spożywcę za kilogram		Stosunek opłat na rzecz państwa do ceny wyrobów:	
Anglja . . .	89.29	Włochy . . .	32.40	Hiszpanja . .	75%
Danja . . .	56.45	Danja	28.40	Francja . .	73%
Holandja . . .	39.88	Niemcy . . .	28.35	Włochy . .	73%
Niemcy . . .	39.88	Szwecja . .	22.25	Tunis . .	70%
Austrja . . .	35.21	Austrja . . .	21.20	Rumunja . .	67%
Szwecja . . .	29.29	Holandja . .	20.40	Polska . .	66%
Czechosłowacja .	22.87	Jugosławja . .	16 30	Austrja . . .	64%
Włochy . . .	22.08	Czechosłowacja .	14.74	Czechosłowacja .	61%
Hiszpanja . .	16.35	Francja . . .	14.20	Węgry . . .	59%
Jugosławja . .	13.37	Polska . . .	14.10	Turcja . . .	56%
Francja . . .	13.35	Hiszpanja . .	12.50	Szwecja . . .	49%
Węgry . . .	12.80	Turcja . . .	10.79	Niemcy . . .	46%
Belgja. . . .	11.97	Węgry . . .	10.15	Anglja . . .	32%
Polska . . .	10.08	Tunis . . .	10.06	Algier . . .	29%
Tunis . . .	7.86	Algier . . .	6.80	Danja . . .	26%
Algier . . .	7.34	Rumunja . .	7.80	Belgja . . .	24%
Rumunja . . .	7.08	Belgja . . .	4.80	Holandja . . .	12%
Turcja . . .	6.25				

Podkreslone ——— kraje, nie posiadające monopolu tytuniowego.

(Tabacs Helléniques, m. 8, październik 1929),

Zwierzęta pożyteczne dla tytoniu.

Niektóre zwierzęta są pośrednio pożyteczne dla tytoni. We Włoszech przedewszystkiem ceni się nietoperze, które o zmroku i nocną porą dokonywują prawdziwego pogromu owadów, między innemi szkodników tytoniu takich jak: melolontha (gąsienice chrabąszczy majowych), anomala, agrotis (gąsienice motyli), melanotus, cebris, mamestra, heliotis, plusia, aglossa, tipularia, forficula, phaneroptera, oceanthus, tetramorium, aphis, i t. p.

Niemniej są pożyteczne zwierzęta mięsożerne dzikie i domowe; jak: koty, łasice, kuny, tchórze, lisy, ponieważ pożywieniem ich są szczury, myszy i owady: cetenio, maggielini (majowe żuki), anomale, poczwarki ćmy nocnej, szarańcze, pasikoniki, świerszcze i t. p.

Z pośród zwierząt owadożernych, jeże, myszyryjówki i krety, również zjadają wielkie ilości owadów znadujących się w ziemi w stanie poczwarek, bądź też w stanie dojrzałym; wprawdzie zwierzęta te, kopiąc chodniki, uszkadzają korzenie roślin, mimo to jednak można zaliczyć je do pożytecznych, gdyż masowo niszczą szkodliwe owady.

Szczury i myszy są szkodnikami dla nasion tytoniu w polu i w magazynach, niszczą jednak również wiele owadów szkodliwych.

Wielka ilość ptaków, żywiąc się owadami, jest pożyteczna dla tytoni.

Należą tu: sokoły, krogulce, kanie, sowy, drobne dzięcioły, które poza polowaniem na szczury i myszy, zjadają szkodliwe owady, jakiemi są: szarańcze, pasikoniki, świerszcze, majowe żuki i t. p.

Największy jednak pożytek przynoszą wszelkie odmiany wróbli, słowiki, czarnogłówki, pliszki i t. p., których pożywieniem są wyłącznie owady, a zatem szkodniki tytoniu.

Następnie kosy, drozdy, kruki, sroki, kraski, wilgi i t. p. żywią się chętniej owadami, niż nasionami.

Jaskółki karmią się także wyłącznie owadami, chwytając je w locie; dudki karmią się owadami „tipularie".

Należą tu jeszcze sikorki, czyże, zięby, które również niszczą owady.

Przedewszystkiem cenią we Włoszech wróble. Wyrządzają wprawdzie szkody w zbożu, jednakże obliczając straty, jakie powodują i korzyści, jakie przynoszą dla rolnictwa, należałoby raczej zaopiekować się nimi, tak jak to się dzieje w Anglji i w Ameryce Północnej, gdzie od wielu lat wprowadzono odmianę wróbli paser montanus, które zwalczają najazd owadów, przyczyniając się do rozwoju rolnictwa.

Wróble są szkodliwe dla rolnictwa w ciągu okresu dojrzenia do młócenia zboża, oraz w czasie zasiewów jesiennych, trwających najwyżej miesiąc, a zatem w ciągu dwu miesięcy w roku.

Natomiast w ciągu pozostałych 10 miesięcy żywią się owadami, których miljardami niszczą.

Wróble, zjadając nasiona tytoniowe, pokrywają znacznie ową stratę przez oczyszczanie pól tytoniowych z niezliczonej ilości szkodników tytoniowych, jakiemi są szarańcze, świerszcze i wiele innych owadów.

Następnie po wróblach uważać należy za pożyteczne dla tytoni indyki i kury, który wypędzane na pola tytoniowe, oczyszczają je z gąsienic szkodników tytoniowych.

Wszystkie też owadożerne gady i płazy, jak: żółwie, węże, jaszczurki, ropuchy wszelkich odmian uważa się we Włoszech za pożyteczne dla tytoni.

Jaszczurka, sunąca wolno wśród traw i po uprawnej ziemi, zbiera bezustannie owady, lub ich zarodki, nie dające się spostrzec i niszczy ich całe gniazda, nie pozostawiając ani jednego jajka.

Węże zaś zjadają szarańcze, świerszcze, jakoteż szczury i myszy polne.

Anglja swego czasu widząc groźbę spustoszenia, czynionego na roli przez rozmnażające się owady, sprowadziła z Włoch kilka wagonów ropuch, aby oczyściły pola i ogrody.

Tak samo żaby, żabki zielone, salamandry żywią się owadami szkodliwemi dla rolnictwa.

Co się zaś tyczy owadów, to niektóre z nich są szkodliwe — inne nieszkodliwe (obojętne), a wreszcie są i takie, które polując na inne owady szkodliwe, są temsamem pożyteczne.

Za pożyteczne owady należy z rodziny chrząszczów uważać następujące: carabus (szczypawka), calosoma (gąsienicznik), nebria, cicindela i t. p., które polują na wszystkie postacie owadów.

Pożyteczne są również: coccinella (biedronka, boża krówka, karmiąca się mszycami), chilocorus, hister, melce, sitaris i tenebrioides.

Następnie do pożytecznych dla tytoni można zaliczyć owady: phygadenon, trichonum, hamiteles, lestria, dibrachis, pimpla, pristomerus, ascogaster, miorodus, aporteles, chelonus, chitomatix, paniscus, tricogramma, laphyctes, luplectrus, meteorus, chimneria, których gąsienice żyją kosztem jaj motyli mamestra i plusia.

Szkodliwe natomiast dla tytoni są nietylko te owady, które żywią się tytoniem, ale również i te, które go toczą, dziurawią i niszczą, poszukując innego pożywiena.

Jakkolwiek uważa się za bardzo pożyteczne owady, niszczące inne owady szkodliwe dla tytoni, to jednak entomologowie i plantatorzy tytoniu nie są jeszcze pewni, w jakim stopniu przynoszą korzyść, czy też powodują szkody owady tego rodzaju jak np. tenebrioides mauritanicus, plądrujące w belach tytoni wschodnich za gąsienicami szkodników tytoniowych.

(Bolletino Tecnico Nr. 3, VII, VIII, X, 1929).

Wzorowa fabryka papierosów w Niemczech.

Drugi tom z serji opisów wzorowych wytwórni niemieckich przedstawia wytwarzanie papierosów w przedsiębiorstwach spółki akc. **„Reemtsma"** w Altona - Bahrenfeld, Hanowerze i Hamburgu. **(Musterbetriebe Deutscher Wirtschaft. Band 2: Die Cigarettenindustrie. Reemtsma Aktiengeselschaft Altona - Bahrenfeld von Dr. Martin Voigt. 1928. Organisation Verlagsgesellschaft m. b. H. (S. Hirzel), Berlin W. 8).**

Po krótkich ogólnych rozważaniach o wytwórczości papierosów, jako wytwórczości masowej, w której mogą i powinny znaleźć zastosowanie doświadczenia i zdobycze najrozmaitszych dziedzin wiedzy, autor przystępuje do opisu metod, opartych na owych zdobyczach wiedzy, stosowanych w zakładach „Reemtsma".

Aby móc rozporządzać stale tytoniem jednakowego gatunku i jednakowej dobroci, firma posiada rozgałęzioną organizację zakupów na całych Wschodzie. Zakupów dokonywa się bezpośrednio u plantatorów z pomocą całego sztabu wykwalifikowanych znawców surowca na zasadzie uprzednio opracowanego szczegółowego planu. W niektórych okręgach „Reemtsma" pracuje z wschodniemi przedsiębiorstwami handlowemi, które skupują surowiec wyłącznie dla tej firmy. Fermentacja i manipulacja zakupionego tytoniu odbywa się pod czujnem okiem fachowców „Reemtsmy". Do obowiązków funkcjonarjuszy organizacji zakupów należy też ustalanie mieszanek i próbowanie, bądź też projektowanie nowych rodzajów mieszanek.

Wszystkie te zabiegi zmierzają do zapewnienia palaczowi pewnej określonej marki stałej dostawy papierosa jednakowej dobroci i jednakowego składu.

Starannie dobrane przez specjalistę części składowe mieszanki kieruje się do działu, w którym robotnice rozłączają sprasowane w belach pojedyńcze liście. Dla każdego gatunku papierosów, w zależności od ilości tytoni, wchodzących w skład mieszanki, wyznacza się oddzielne „zespoły" robotnic. Robotnice te rozluźniają liść po liściu i kładą każdy z nich na przebiegającą przed stołem ruchomą taśmę, która znosi liście na biegnącą prostopadle do stołów ogólną ruchomą taśmę. Ogólna taśma unosi z kolei liście przez szyb do skrzyni-zbiornika. Po 15 takich skrzyń, zawierających w sumie 1.000 kg mieszanki, tkwi w bębnie, stanowiącym właściwą maszynę do mieszania. Przez kręcenie bębna otrzymuje się zupełnie jednolitą mieszankę. Niemal cały proces mieszania odbywa się więc drogą mechaniczną, ręka ludzka dotyka liście tylko jeden raz — przy rozłączaniu. Po ukończeniu zabiegu mieszania, tytoń przykrywa się wilgotną plandeką, aby po pewnym czasie przewieźć go w tej samej skrzyni na wózku elektrycznym do krajarek. Dzięki stosowanej przez „Reemtsmę" metodzie mieszania, liście idące na krajarkę, leżą w prawidłowych warstwach poziomych, podczas gdy dawne sposoby mieszania rozrzucają liście chaotycznie, co sprzyja ich łamaniu się i kruszeniu. Krajany tytoń odkurza się i spulchnia zapomocą nowej instalacji powietrznej, unoszącej krajankę z szybkością 12 metrów na sekudę. Badania mikroskopijne wykazują, że tytoń po tym zabiegu nie zawiera zupełnie cząsteczek kurzu.

„Reemtsma" czyni wiele wysiłków, aby podczas wytwarzania papierosów tytoń znajdował się w równomiernej temperaturze i w powietrzu, dostatecznie nasyconem wilgocią. Jest to jeden z najważniejszych warunków zachowania przez tytoń aromatu. Po długich próbach i doświadczeniach ustalono, że właściwem optimum jest temperatura 20° i wilgotność powietrza, równa 75%. Aby stale, niezależnie od pory roku i pogody, utrzymać w swych zakładach jednakową temperaturę i jednakowy stopień wilgotności powietrza, urządziła „Reemtsma" specjalne bardzo skomplikowane instalacje (Konditionirungsanlagen). Zawartość wilgoci w krajanym tytoniu bada się zapomocą skonstruowanych ad hoc aparatów. Teraz następuje właściwy wyrób papierosów: tytoń idzie na automatyczne nabijaczki, stąd gotowe papierosy w t. zw. „kragach" trafiają do składów. Znajdujące się w składzie papierosy podlegają ustawicznym badaniom co do zawartości wilgoci.

Aby dostarczone spożywcy papierosy mogły stale zachować pewien stopień wilgoci, muszą być odpowiednio opakowane. Laboratorjum „Reemtsmy", po licznych badaniach, wybrało do tego celu określone gatunki odpowiednio spreparowanego papieru pergaminowego i cynfolji. Pudełka i inne opakowania wyrabiają własne fabryki w Muschan (Łużyce Górne), Dreźnie i Seifhennersdorie.

Składów gotowych wyrobów „Reemtsma" nie posiada, gdyż popyt znacznie przewyższa podaż.

Niektóre przeznaczone na wywóz wyroby pakuje się w zalutowane pudełka metalowe, z których usuwa się powietrze. Papierosy zyskują przez to na trwałości i opierają się nawet warunkom klimatycznym okolic podzwrotnikowych.

Ekspedycja papierosów odbywa się we własnych wozach kolejowych „Reemtsmy", zabezpieczających towar od wstrząśnień i uszkodzeń. Transporty odchodzą z fabryk wprost do oddziałów bez przeładowywanie po drodze.

Cały przebieg wytwórczości oparty jest w „Reemtsmie" na zasadach naukowych. Statystyka i kontrola wytwórczości gra tu wielką rolę. Wciąż liczy się, waży i mierzy.

Wyniki liczbowe tych wszystkich zabiegów i usiłowań są następujące:

w roku 1919 wytworzono 90 miljonów papierosów,

w roku 1927 wytworzono 3.293 miljony papierosów,

w roku 1919 zatrudniano 70 pracowników,
w roku 1928 zatrudniano 4600 pracowników.

WYDAWCA: DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO.
REDAKTOR: CZESŁAW ROKICKI.

TŁOCZONO CZCIONKAMI DRUKARNI PAŃSTWOWEJ, MIODOWA 22. — — — — — — — — Nr. 48111. 450.